





BOLYAIÁÉK LAKÁSA MAROS-VÁSÁRHELYT.

nevezett rigorosumot 1817-ben letette, már a philosophiai tanfolyam tárgyait is átánulta, úgy hogy egyetemre mehetett volna tizenöt éves korában. Gausshoz szerette volna küldeni atyja, irt is neki, de Gauss e levelére nem válaszolt, sok töprengés után fia részére a katonai pályában állapodott meg. Így került a fiú egész fiatalon a bécsi műszaki katonai akadémiába.

Az akadémiában hamar magára vonta a figyelmet lángeszével; osztályában mindig az első volt. János főherceg, mint a műszaki csapatok főnöke meglátogatta az intézetet, meghallgatta a fiatal Bolyai feleleteit is. A fiú tudománya, készsége bámulatra ragadta a főherceget, úgy hogy később se tudta feledni. Midőn kevéssel azután erdélyi urak jártak kihallgatáson a főhercegnél, felemlíté előttük, hogy mily lángészű ifjú van Erdélyből az Akadémián és kérdezte: ismerik-e az atyját? Elmondák, hogy az épen olyan lángész, mire a főherceg hízelgő és biztató ikenetet küldött az atyának.

Nagy hatással volt Bolyai Jánosra az akkor Bécsben időző, nála öt-hat évvel idősebb Szász Károly. — a mostani ref. püspök atya, — a ki gróf Teleki Elek fiainál nevelésködött. Midőn Bolyai Jánosnak vasárnaponként kimenője volt, az időt nagyrészt együtt töltötték. Mindketten egyaránt érdeklődtek az euklidesi kérdés iránt, együtt foglalkozva, keresve és egyenlő hévvel óhajva a nagy czél elérését s fogadást tettek, hogyha egymástól elválva, bármelyikük is az együtt vizsgálni kezdett dologban czélt ér, az érdem közös legyen. Szász Károly azonban nem sokára, mint nagyenyedi tanár, a nemzeti szellem ébresztésének nagy munkájában letett a tudományos rejtély megfejtésének kísérletéről. Bolyai János ez alatt nagy kitartással haladt előre, először azon a csapáson, a melyen atyja, később letérve az útról, a lángelmék találkozásának csodálatos módján abban az irányban, a melyben Gauss is sejtette s talán tudta is tisztán, nem annyira a kérdés megoldásának lehetőségét, hanem a geometriai kutatás számára egy új földnek felfedezését.

Még az akadémián létekor érte Bolyai Jánost anyja 1821 szeptemberében történt halálának híre. Nem sujtotta le annyira e gyász eset, hogy tanulmányában visszaesés állott volna be. Magára az idősebb Bolyaira nézve pedig e halál megváltás volt. A neje családjával folyton tartó egyenetlenkedés kellemetlenségeit az asszonynak beállott hysterikus betegsége, mely később örültségbe ment át, családi szerencsétlenségévé fokozta. Az utóbbi években valóságos kín volt élete. A mi fájdalom lelkében volt, azt enyhítette fiának előhaladása, a kivel élénk levelezést folytatott.

Bolyai Jánost 1822 szeptember 7-én neveztek ki a mérnöki akadémia hetedik osztályából kadétnak, egy évre rá hadnagynak. Állomáshelyén, Temesvárt az erődítési helyi igazgatóságnál szolgált két és fél évig, majd Aradra helyezték át. Ez időbe esik Bolyai János tudományos munkálkodásának fénypontja. Temesvárt fejtette ki rendszerét s midőn atyját 1823 novemberében értesíti, már jó mélyen behatolt a dolog lényegébe. Irja, hogy semmiből egy új világot teremtett, hogy nem sokára olyat fog mutatni, a mihez képest eddig küldött dolgai semmiségek. A dolog azonban még sem ment oly könnyen; sok munkájába került, míg művét abba az alakba önthette, a mint azt az

nak elismerő nyilatkozatát olvashassa fia művéről s egyszersmind esodálkozásának kijelentését is, hogy ez az ifjú ember oly hírfelen és merészen világot gyújthatott ama homályban, a melyben ő, Gauss, a gyűjtővel kezében bár, oly hosszú időn át késlekedett fényt deríteni. Örömet fejezi ki Gauss, hogy épen régi barátjának fia az, a ki ime őt a további fáradság alól felmenti, hogy összegyűjtve adhassa át az utóknak azt, a mit ő e téren elszórvá gondolt 30—35 év alatt.

E huszonnyolcz oldalra terjedő kis értekezés «A tér abszolút igaz tudományáról» adja meg Bolyai Jánosnak a halhatatlanság érdemét, ez teszi az ő életének koszorúját. A mi életéből azután hátra van, az inkább csak árnyék s végül teljes elborulás.

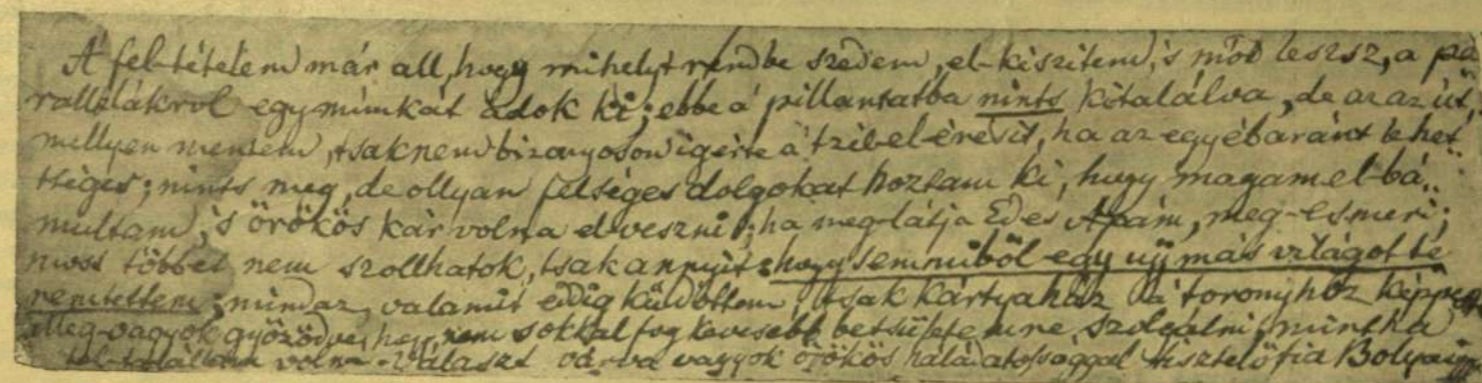
Katonai pályája a gyors emelkedés után derékban ketté szakadt. 1831 végén Lembergől Olmützbe helyezték át, a következő év márcziusában kapta kapitányává való kinevezését. Alig töltötte be huszonkilenczedik évét, katonai pályáján gyors előmenetellel, a legnagyobb matematikus elismerésével, ragyogó jövendő állott előtte. Lehet, hogy gyors előmenetele tette önhitté, lehet, hogy atyjától öröklött ingerlékenysége s anyjától szomorú örökségül kapott idegbajos hajlama egyesülve mindinkább hatalmat vett rajta: tisztársaival nem tudott egyezni, minden apróbb összekocozásból becsületügyet csinált, a mi azután — egyike lévén a legkitünőbb vívóknak, — összeférhetlenné tette a hadseregben. Egy kirándulás alkalmával Porosz-Sziléziába, visszajövet összeczorrennt a vámorékkal, a hivatali főnököt bántalmazta, a miből kellemetlen ügy keletkezett. Úgy látszik közvetlen hatósága el akarta simítani a dolgot, de ez Bolyai heveskedése miatt nem sikerült. 1833-ban nyugdíjazták. Biztatták ugyan, hogy visszatérhet még, de ő ráunván a katonai pályára, haza jött. Nemsokára falusi birtokára költözött Domáldra, a hol a szó szoros értelmében eltemette magát. Ekkor kezdődött atyjával való sirig tartó



A MAROSVÁSÁRHELYI EV. REF. KOLLEGIUM 1777—1803-BAN ÉPÍTETT RÉSZE.

viszálya. Első összeczorrenésük anyagi ok miatt történt, a mennyiben a fiú atyjától örökrészét kívánta. Vitakozásaik tudományos problémák feletti hamar a szenvedélyesség fokozódta, s midőn atyja egyszer az abszolút geometriát illetőleg megjegyzi, hogy Gaussnak is voltak idevágó nézetei, s hogy neki mint tanítónak és apának is volna némi érdeme a dologban: a fiú éktelen haragra lobbán. Vádolta atyját, hogy el akarják tőle rabolni a felfedezés elsőbbségének dícsőségét. Parrel fenyegette, majd párbajra hívta ki atyját, ez pedig előzte házától a fiút. Szakitottak egymással, s az ügyet úgy intézték el, hogy János költözék ki Domáldra. Az összeköttetés levelezés által atya és fiú között ismét helyre állt ugyan, de csupán azért, hogy a szenvedély tüze ismét lángra lobbánjon. A képzetes mennyiségek értelmezését illetőleg atyjáról Bolyai János kicsinylőleg nyilatkozott. E vizsály élessé akkor vált, a midőn a Jablonovszky-féle tudományos társaság által Lipszcsében a képzetesekre vonatkozólag kitérőt pályadíjra úgy az atya, mint a fiú benyujtották értekezéseiket. Bolyai János eltagadta atyja előtt, hogy részt vesz a pályázatban s midőn ez az idősebb Bolyainak tudomására jutott, szeméretelte fiának az őszinteség hiányát. Jánost erre valóságos dührohamok fogták el, később azonban megbánta a dolgot. Békülni igyekszik atyjával, kijelenti, hogy atyjával szemben nem akar törvénykezni, megelégszik egy harmad jövedelemmel a birtokból, adják ki akár pénzben, akár természetben; de a mi a tudományra vonatkozik, álláspontját fel nem adja. A vihar el-elcsendesült, de a tűz lobbánásra készen mindig ott volt lelkében. Sohasem szűnt meg atyjában vetélytársat látni, a ki Gaussal szövetkezve le akarja őt rántani arról a talapzatról, a melyre őt felfedezése helyezé. Midőn 1840-ben megjelent Lobatschewsky kazáni tanár műve, a feltűnő hasonlatosság a vizsgálatok eredményét illetőleg e mű és Bolyai János műve között, ez utóbbit megdöbbenetette. Nem is akarta elhinni, hogy Lobatschewsky volna a szerző, hanem Gauss tartá annak, a ki azért bocsátotta volna ki más neve alatt munkáját, hogy az ő érdemét kisebbítse, hogy ime nem oly nagy dolog az, a mi másnak is sikerült. A Gaussal való cimborálással nem szűnt meg atyját gyanúsítani. Így emészte magát, legfőbb vágya volt Gauss t tudomány terén legyűrni, oly kérdéseket választva ki megoldásra, a melyeket Gauss megoldhatatlanoknak jelentett ki. Hozzá fogott ehhez is, ahoz is, de úgy látszik, alkotó ereje cserben hagyta.

Lelkére homály borult, a matematikai kutatás teréről társadalmi és nyelvészeti kérdések megoldásának terére lépett át. Egy «üdvant» akart az emberiség részére kidolgozni, egy új társadalmat alkotni, a melyben minden ember mint egy nagy mechanizmusnak alkotó része, matematikai szabatsósággal végezve a maga feladatait, e feladat teljesítése által teljesen boldog lesz. Nem kellene államok, országok, hanem az egész világ fel lesz osztva kerüle-



BOLYAI JÁNOS KÉZIRATA. — Részlet Temesvárról 1823-ban atyjához írt leveléből.

tekre, a mely kerületek egy-egy tudományos akadémia körül csoportosulnának. Világnyelvű a magyart akarta tenni, de előbb azt meg kell javítani, egyszerűsíteni. Magát, mint az emberiség megjavítóját, profétának jelenti ki, a ki elhozza az emberiségnek az általános üdvöt.

A negyvenes évek második felében Domáldról Maros-Vásárhelyre költözött be, birtokrészét eladván öcsésének, Gergelynek. Itt élte le életének hátra levő részét, 1860 januáriusáig. A közönség előtt mint különöz volt ismeretes s inkább mint egy messze földön páratlan ügyeségű vívót, félelmetes párbajhóst, meg mint hegedű-virtuózt emlegették. Nem igen társalgott az emberekkel, félték is tőle. Házvezetőnőjét vette nőül, a kítől gyerekei voltak. Családjá sokszor igen keservesen érezte düh-kitöréseit. Atyjához sem közeledett, az utolsó perczig sem, szeretettel, a ki pedig sohasem tagadta meg tőle, leszámítva egy-egy fellebbanását, szerető azívét. Atyja halála után magát még jobban kizárta a világból és egy álomvilágban élt csupán. 56 éves korára egészen megaggott vén ember lett, testi ereje mindinkább fogyott, míg az 1859-iki tél leverte, 1860 januáriusa ágyba fektette, a honnan többé föl se kelt. A maros-vásárhelyi ref. egyház anyakönyvében a következőket találjuk feljegyezve: «1860 januárius 29-én temettetett el Bolyai János nyug. ingénieur-kapitány. Meghalt agy- és tüdőgyulladásban.»

Neve azonban már rég kiszabadult a régi anyakönyv porából s ismeri azt az Atlanti-oczeán mindkét partja.\*

Bedőházi János.

A KIDÖLT CSER.

Szörnyű látvány! A rezcczal a földre, Koronáját is összetörve, Így bukott le a büszke cser! Dühös vihar töből kitepte, S odavágta a föld szennyébe, Hol most félig holtan hever.

Körüllötte leverten állnak Sorai a déleze cserfáknak, Szinte kérlek: mit tegyenek? Összeszűgnak, társukat látva, Fellázított! de már hiába! Kidölt! Rajt nem segítenek.

De egyet még tehetnek érte: Még bátrabban néznek szemébe, A viharnak, ha majd közelg. Megmutatják: mi lakik bennük, Egész erdő ott lesz mellettük, Egy esatátér leszzen a hely.

Az lesz a nap! Egymást biztatva, Készülődnek a szörnyű harcra, Minőt még nem vívtak soha. Megbosszulják társuk elesét — Botor vihar megbánja tettét, És szegénnyel vonul tova.

Dalmady Győző.

\* Bolyai Jánosnak arczképe nem maradt fenn, ezért csak atyja arczképét mutathatjuk be. Bemutatjuk azt a marosvásárhelyi házat is, a hol a kis János fölnevelkedett, valamint a ref. kollegiumot, a hol tanult s a melynek falai közt atyja oly sokáig tanított. Végül közöljük a Kolozsvárt most ünnepélyesen leleplezett emléktáblát, melyet azon a házon helyeztek el, a mely a Bolyai János szülőháza helyén épült.

AZ A BIZONYOS 'MIKOS'.

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Minden jog fenntartásával.

(Folytatás.)

Egy nap azonban egy latin verset adott át neki az Akli inasa, melyet a «bolond» komponált latin nyelven s az «Ad Napoleonem» czímet viselte. Ez az «impurum» volt törlekkel,

beszúrásokkal, épen a hogy született, pólyákban.

A latin nyelvet se az inas nem értette, se a detektiv és nem itélhette meg értékét, tehát csak úgy találmra vitte el Bratt Stahlen lovagnak.

A rendőrfőnök meglegedettséget sugárzó arczal olvasta el s egy tekeros aranyat dobott oda Brattnak:



A BOLYAI JÁNOS FOI OZSVÁRI SZÜLŐHÁZÁRA MOST ELHELYEZETT EMLÉKTÁBLA.

— Azt hiszem, megfogtuk a madarat — dűnyögte s Bratt távozása után újra meg újra átolvasta a vers szövegét, mely így hangzott:

Vaticinor tibi, quod navalis laurea cinget  
Tempora nec magnas spes mare destituet.  
Deiciet tua gens cunetas nec Gallia victrix  
Denique frangetur litus ad Albionum.  
Sors bona non mala sors lustrabit proelia quare  
Tempora te dicent quod tibi vaticinor.

(Azt jószólok neked, hogy tengereken szerzett babér fogja övezni homlokodat s nagyratörő reményeidet nem hiúsítja meg a tenger.)

A te nemzeted leigazza valamennyit, és a győztes Gallia nem fog megtörni Anglia partjain.

Kedvező — s nem balszerencse fogja kísérni har-

megfigyelés alatt állt. Ez pedig azért volt veszedelmes nyavalya, mert mindenképen elpusztítással végződött nem csak arra nézve, a ki tényleg benne volt, de arra nézve is, a ki csak benne látszott lenni.

A rendőrfőnök átnyújtá a verset Stadionnak, ki mohón falta fel szemével az Akli gömbölyű gyöngy betűit.

— Hisz ez áruslás — kiáltott fel. — Ez a ficzko csakugyan egy közönséges gazember. Úgy lehet, hadállásainkról is értesíti Napoleont. Egyszerűen fogassa el tüstént, még ma.

— Nem kellene talán a folséggel is közölni? — Majd utólagosan. Ez az én dolgom lesz.

mondogatták a kedélyes bécsiek — lássuk most már a bolondét. Tarka-barka szójátékok termetek, hogy a ki az udvarban valamit ki akar vinni, előbb *aklimatizálódnia* kell. Talán tuzotak az Akli befolyásáról, de az mindegy. A hit ebben nagyobb erejű, mint maga a tény. A ki valamit ki akart vinni a császárnál, az előbb Akli környékezte meg, nem ritkán magas személyek is, úgy hogy az Akli lakása olyan volt, mint egy miniszteri hivatalszoba, reggeltől estig ki nem hült a kilines az emberek markától. Ezekről az «audienciákról» nevetve referálgattak a császárnak:

— En vagyok a padisah papucsa, a mit csó-



Dr. Balika fényképe.

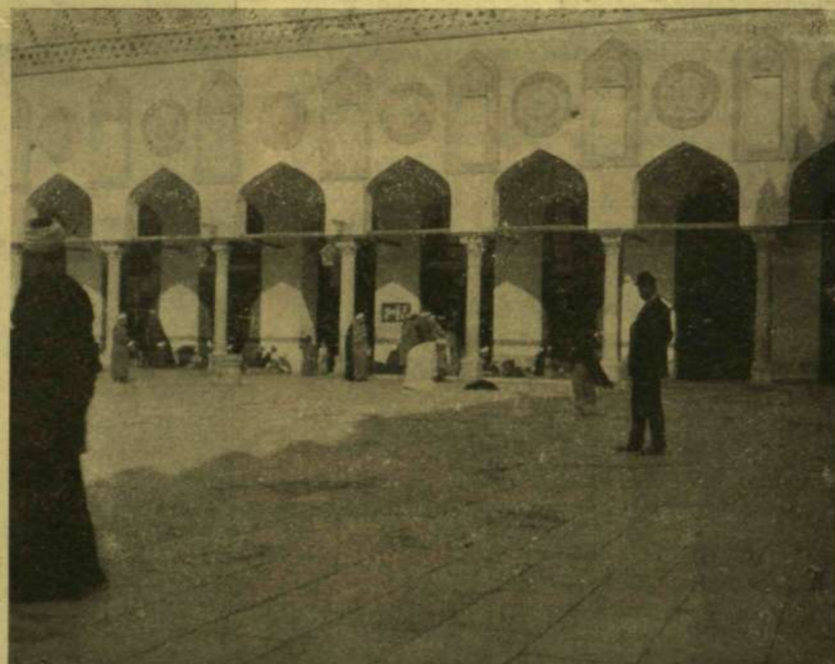
A MAGYAROK TÁRSASÁGA A «CZARINA» HAJÓN KRÉTA SZIGET ÉS ALEXANDRIA KÖZT.



MAGYAROK CSOPORTJA A PIRAMISOKNÁL.



AZ ŐSRÉGT AMRU MECSET.



Dr. Cserba Dezső fényképe.

AZ AZRA MECSET, (EGYSZERSMIND ARABS FŐISKOLA.)

EGYIPTOMI KÉPEK.

czaidat, — hogy mi módon, arra majd megtanít az idő. — Ezt jószólok neked!

A rendőrfőnök gondosan tárczájába rejtette a verset, mint valami értékes okmányt s legott rohant vele a kancellárhoz.

— Tudom már, kegyelmes uram — lihegte a fogadó-terembe betörve, — milyen udvari betegségben fog Akli barátunk kimulni.

— Nos, ugyan milyenben? — kérde Stadion gróf élénken.

— Vörös himlőben, kegyelmes uram, vörös himlőben.

A «vörös himlő» alatt a forradalmi lázat értették. Hívták még «Febris hungarica»-nak is, a melynek a symptómái akkoriban igen gyakorta léptek fel, — még maga József palatinus is

— De a Burgban csak nem fogathatok el senkit a császár előleges engedelmé nélkül.

— Ebben, azt hiszem, igaz van, tehát meg kell várni Akli uramat, míg közömbös területre teszi ki a lábát.

Mintha azonban megérezte volna a rá várakozó veszedelmet, Akli ezekben a napokban ki nem mozdult a burgból. Elég sok dolga volt, hogy meg ne unja magát. Az a hire járt, hogy a császár bele van szerelve. Megboszorkányozta, mint valami Cagliostro. Egész Bécs erről beszélt, de épen nem valami ingerülten. Hiszen végre is még mindig jobb, ha egy olyan ember uralkodik a császáron, a ki magát bolondnak tette, mint egy olyan, a ki a böleset szimulálja. «A bölesek gyümölcséből eleget ettünk már —

kolnak; a folségd kegye a méz rajtam, melyre a legyek és darazsak rászállnak.

A császárnak tetszett az Akli protektori szerepe. Hiszen olyan jó tréfa az egész. Úgy volt vele, mint a hiú ember, a ki annyira szereti magát látni, hogy a torz-tükörre is kíváncsi.

Egyszer az az ötlete támadt, hogy spanyolfalat húzat az Akli szobájában s a fal mögül végig hallgatja a bolond szereplését.

Pompásan mulatott a dolgokon.

Jött egy öreg úr, dr. Krupinszki Gráczból, a ki egy könyvet irt a «Mellbetegségekről» (Brust-Krankheiten), melyet Ferencz császárnak ajánlott; a tudós férfiú audienciára készült s azért jött Aklihoz, kinek szinte adott volt annak idején egy példányt a munkából, hogy megkerje,

csináljon előre egy kis jó hangulatot ő felségénél.

— Ő felségének igen tetszett a szép könyv és azt hiszem, kegyesen fogadja önt.

— Tehát csakugyan meg volt elégedve? — kiálta ez repeső örömmel.

— Nagyon. Együtt olvastuk el a télen és igazán kimerítő, tökéletes munka.

— Oh, milyen boldog vagyok, — rebegette a derék Krupinszki, — bárcsak valami látható jele volna e legmagasabb megelégedésnek, hogy mindig szemem előtt legyen.

— Hm, — szólt a bolond, — ön voltaképen rendjelet akarja, ha jól értem.

előtt s akaratosan rámutatni a könyv hiányaira.

A tudósának legott elmúlt a kedve a rendjeletől, szomorúan nézte mellén az üres gomblyukat és szó nélkül elpárolgott.

Utána egy feltalálót jelentett be Grabe, valami Warning nevű prágai kalapost, a ki egy rugókra járó erőmutatót talált fel. Egy fej volt ez, a mit meg kellett ütni s az ütés erejét számokkal jelezte egy készülék. Manapság már népszerű és általános instrumentum, vidáman pofozzák két fillérért a mesterlegények a Würstl-Práterben, vetélkedve, hogy ki az erősebb, ki tud nagyobbat odacserdíteni s a ki

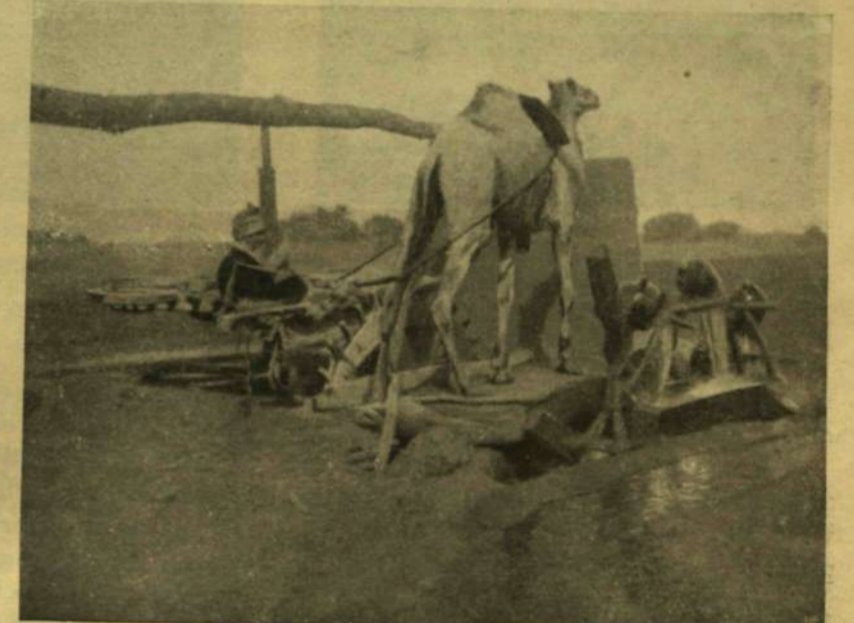
leon fejfel? Elfogadja-e vagy visszautasítja? A bécsi udvar rendszeren kis pecsenyékét süt nagy tüzeknél, a nagy pecsenyékét pedig leejti. Hát most is ilyen nagy tűz lobogott. Metternich a visszautasítás mellett volt. Izléstelenség volna, úgymond, ilyen gyerekes módon sérteni meg egy uralkodót. Az öreg Quosdanovics, a császár egyik legkedvesebb magyar tábornoka a maga nyersségével azt mondta: «Kinizsi szobrára rálőtt egyszer egy török, de a golyó visszapattant a márványról és a törököt kólintotta föbe.»

— Se nem tanácsos, se nem illő elfogadni — szólt Lichtenstein János. Gondoljuk



Dr. Balika fényképe.

KAIRO, A MEHEMED ALI MECSETRŐL TEKINTVE.

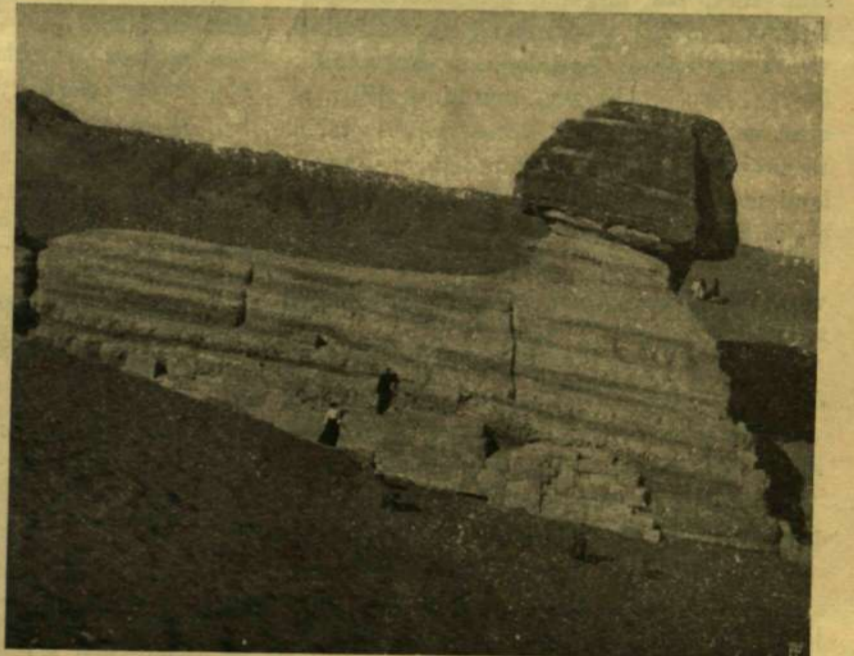


Frankl Renard fényképe.

ÖNTŐZŐ KÚT TEVÉVEL.



A NILUSI KATARAKTA SZIKLÁJÁN.



A SPHYNX.

EGYIPTOMI KÉPEK.

— Valóban erre gondoltam, — vallotta be a tudós szemérmesen lesütve a fejét — és ha ön szives lenne e kivánságomnak némileg tolmácsa lenni...

— Ah, Istenem — kiáltott fel Akli roppant ijedelemmel. — Hova gondol ön? Ezt a nagy tudományos munkát így tönkre tenni. — Hisz akkor én mindent visszavonok. Pedig én csak bolond vagyok. De a császár okos ember, ő hát még inkább kénytelen lesz rögtön megmásmítani kedvező nézetét az ön művéről. Hogyan uram? Ön a mellbetegségekről ír egy könyvet s ezt a *mellbetegséget*, a melyet az imént említett s melyben úgy látszik, önmaga is szenved, kifelejté belőle? Nem, nem. Nem szabad önnek ilyesmit emlegetnie ő felsége

előli az erő bizonyos maximumát, már a mikor tudniillik a pofon testvérek közt is fölér tiz nyaklevessel, egy csöngetyű szóval meg, élesen hirdelve, hogy kemény legényre akadt a vas-pofájú.

Hanem a Warning gépe még akkor újdonság volt s abban a világban, mikor a koppantó is mint rendkívüli elmés találmány szerepelt, a vasfej valóságos csoda számba ment, akárcsak a pozsonyi Kempelen világhírű sakkozógépe — s minthogy ez első példány a Napoleon fejét ábrázolta, még politikai éle is volt. Alig hogy elhozta a burgba a kalapos-mester, mint a császárnak szánt ajándékot, valóságos forrongás keletkezett az udvarnál. Találgatások, disputák pro és contra. Hogy mit tesz a császár a Napo-

meg, hogy ő (Napoleon) másképen ütött. Ebben az alakban nem lehet azt lequittelni.

Kétes lévén tehát, elfogadja-e a császár a különös ajándékot, a kalapos-mesternek azt tanácsolták, Akli útján próbáljon szerencsét. Minélfogva megjelent Aklinál: Rút, hórihorgas ficzko volt, olyan nyakkal, mint egy gitáré és olyan ádamesutkával, mely majd kibökte a bőrt a nyakán.

— Maga a gépezet készítője? — kérdezte az udvari mulattató.

— Igen is uram.

— Ön azért jött hozzám, nemde, hogy ő felségénél az ajándék elfogadása mellett legyenek? — Igen, uram. Alázatosan esedezem.

— És hát nem tudná ön másképp értékesíteni



Dr. Cserba Dezső fényképe

GRÁNIT TEMPLOM A GIZEHI PIRAMISOKNÁL.



Frankl Rikárd fényképe.

TURKOMÁNOK.



Dr. Cserba Dezső fényképe.

BESARIN FIÚ ASSUAN VIDÉKÉRŐL.

művét? Valami gazdag hóbortos ember mindig akad, a ki az efféle jól megfizeti.

— Igaz, hogy a császárt czudarul fősvény fősnak mondják, — szolt a kalapos bizalmas vigyorgással, — de én úgy sem akarok tőle pénzt.

(Akli boszús mormogást vélhallani a spanyolfal mögött.)

— Hát mit akarna tőle? — kérde Akli.

— Hogy az udvari színházhoz nevezzen ki színésznek. Ez megállapítaná szerencsémét. Hallom, ezeknek a fickóknak nagy fizetésük van és vigan élnek. Az ördögbe is, azok a balletányok! Egy paradicsom, a hol nincs eltítva az alma megkóstolása. Tapsok, koszorúk és a többi. Én ott nagyot tudnék alkotni. Mindig ilyes valami után vágyakoztam. A mi pedig a tehetséget illeti, érzem, hogy mozog bennem valami.

— Talán giliszta — vágott közbe Akli nevetve. — Mért nem marad ön a becsületes mestersége mellett?

— Roszúl megy, uram, a kalaposság. Gondolja meg, hogy már kalapja mindenkinek van.

— És hát micsoda szerepeket akarna játszani? — kérde a bolond kíváncsian.

— Hősöket, csupa hősöket... hermelinpalástos királyokat és vitézeket.

Akli elnevette magát.

— Hősöket? Ön? Ezzel a termettel? De hogy jut ilyesmik eszébe?

A kalapos büszkén feszíté ki a mellét.

— Már hogy nekem? Hogy mért jut ilyesmi eszembe? Hát tudja meg az úr, hogy én négy évig szolgáltam a Würtemberg-huszároknál.

— Mint ló? — kérde a bolond, fölveve arczára és hangjába az együgyűség és bámulást különös kinyomatait, melyek hatásának titkát képezték.

Hallatszott is legott valami elnyomott kacajfele a szoba másik rekeszéből.

Akli elboicsátá a kalapot eztele a biztatással: — Az egyik bolondnak közlésege segíteni a másikat. Ön számíthat rám.

És tényleg szerencséje volt a kalaposnak, mert a császári gyerekeknek megdetszett az új játéka s bármennyire ellenkeztek is az udvari emberek, a császár nem birt a gyerekeivel, tehát elfogadta a gépet az ő számukra. De persze csak azután, a hogy Stadion grófnak, a külügyminiszternek finom diplomáciai tapintattal sikerült a nehézségeket eloszlatni (s ebben

az időben ez volt az osztrák diplomácia egyik legnagyobb sikere). Stadion gróf ugyanis egy géplakatoshoz küldötte előbb a Napoleon-fejet, hogy az átkalapja hosszúkás körte-ábrázattá, melynek semmi porczikája se hasonlítson többé a világhódítóhoz, legyen inkább közönséges zsidó-koponya. Az is lett, mikorra végre bevitték a gyermekek lakosztályába, még pajeszek is csüggték le a két oldalán, de azért a szép kis backfisch Mária Luiza mégis azzal a tudattal ütögette a kis fehér kezecskéivel, hogy Napoleont pofozza.

A kalapos pedig kapott egy arany burnószelenczét és még egy orrot is hozzá. A szelenczét a gépért, az orrot pedig a tiszteletlen kifejezésért, melyet a császár a spanyolfal mögött hallott.

(Folytatása következik.)

### AZ ELSŐ NEMZETKÖZI ORVOSI KONGRESSZUS KAIRÓBAN.

A múlt hónapban a világ legrégebb kultúr-állama, Egyiptom is szükségét látta, hogy a művelt nyugat orvosait meghívja egy nemzetközi orvosi kongresszusra, mely különösen az által gyakorolt vonzó erőt, mivel legelőször volt alkalomuk az európai szaktudósoknak a Kelet s a gyarmatok különleges betegségeit nagyobb csoportban tanulmányozhatni. Európából mintegy 160 orvos és szakember kereste fel ez alkalommal a szép Kairót s bár az időpont, közvetlen a karácsonyi ünnepek előtt, s azonkívül a még akkor pusztító kholera-járvány miatt nem igen volt alkalmas a gyülekezésre, e szám is eléggé mutatja, mily érdekel bir a napsugaras szép Egyiptom az európaiak előtt. Magyarországból 25-en mentünk, tehát igen jelentékeny számarányban s nemzeti különállásunkat e kongresszuson is fentartottuk.

E magyar társaság nagy része december 10-én indult el a «Czarina» nevű orosz hajón Konstantinápolyból Alexandriába. A «Czarina» mely járatú jó hajó, — bár az idő rosz volt s erős északi szél fújt, csak kevésé himbálózott. E társaságban részt vettek: dr. Magyarevics Mladen, fővárosi tisztii főorvos-helyettes, dr. Thegze Lajos gödöllői palotaorvos, dr. Szenger Budapestről, dr. Hudomel Budapestről Aranka leányával, ki mindvégig a magyar társaság jó kedvű, bájos háziasszonya volt, dr. Berzsenyi Jenő Vas megyéből, dr. Balika Budapestről, Prichradny Oszkár Lőcséről, dr. Cserba úr és neje Újpestről, Stern úr és neje Nyiregyházárról. Frankl Rikárd, stb. és sorok írójá.

Az utazás mindvégig a legderültebb hangulatban folyt le. Útközben érintettük Smyrnát, Pyraeust, honnan bekocsiztunk Athénbe. Megnéztük Kréta szigetét is s csak december 15-ikén reggel érkezünk Alexandriába, honnan az egyiptomi vasút közvetlenül Kairóba vitt. A hajón velünk utazott mintegy nyolcvan mekkai zarándok és pedig mind orosz alattvaló Bokharából, Szamarkandból, Kaukásusból; tipikus arczú tatárok és buzgó mohamedánok, kik a maguk legpatriarkálisabb szokásaikkal, főzéseikkel, naponta többszöri együttes imádkozásukkal, mosakodásukkal folyton érdekes képet nyújtottak. Csak közelöbbe nem volt tanácsos menni, mert a tisztaság nem tartozott kiváló tulajdonságaik közé s inkább gyakran mosakodtak, mint alaposan.

Alig léptünk Egyiptom földjére, már várta a társaságot a helyi bizottság s azontúl mindenben előzékenyen segítségünkre volt. Kairóban elhelyezkedtünk a kényelmes nagy Hotel Continentalban s megkezdődött egyiptomi tartózkodásunk folytonosan élvezetes időszak. A kongresszus megnyitása előtt tartottuk a szokásos kirándulásokat. Voltunk a gizehi piramisoknál, a sahharai sivatárnál, ez utóbbit kirándulás, melyet felváltva vasúton, számárháton s nilusi hajón tettünk, egyike volt a legélvezetesebbeknek. Távol minden civilizációtól, a fellah falvak s pálmaligetek közt tanulmányoztuk a népéletet, a földművelés módját, mely a farakó korszaka óta alig változott, vagy a puszták esendjében a föld alatt a régi apis-sirokban s az ősegyiptomi heroglyphákkal és szobrokkal díszített mastabákban bámultuk az ezredévek előtt elenyészett ősnép fejlött kulturáját. Természetesen leróttuk a szokásos látogatást a heliopolisi obelisknél, Mária fájánál, továbbá Kairo régi nevezetes mecsetjeinél, a khalifák és mamelukok sírjánál. Sokat ögyelegtünk az érdekes bazároknban s a pompás európai jellegű új városról elétt, teljesen keleties színezetű régi város utcaiban. Ezen kirándulásokról több képet közlünk itt, melyeket nagyobb részét dr. Cserba úr, részben pedig dr. Balika és Frankl urak vettek fel a helyszínen.

E közbén elkövetkezett a kongresszus ideje, a kirándulásokat beszűntettük s egész időnket a kongresszus és az azzal kapcsolatos ünnepek foglalták el. Megérkezett időközben a magyarok többi része is, közöttük dr. Hoór Károly egyetemi tanár, dr. Farkas Géza orvos, dr. Purjesz Zsigmond egyetemi tanár s leánya, Lészay Ferencz és neje, mind Kolozsvárról, stb. A megnyitói közgyűlésen dr. Hoór tanár üdvözölte a magyarok nevében a kongresszust s a khedivét, ki személyesen nyitotta meg a kongresszust, míg a záróülésen dr. Magyarevics köszönte meg a szives fogadtatást.

A szakülések három napon át tartottak s rendkívül érdekes anyagot tártak fel. Kiváltak a francziák közül Bouchard és Cantemesse tanárok, Ausztriából Nothnagel, Olaszországból Magregliano tanárok, míg az egyiptomiak közt Ibrahim basa, a kongresszus elnöke, Comanos basa, Abatte basa, dr. Kautski bég, a khedive orvosa, dr. Voronoff, a kongresszus fárdatlan titkára, dr. Milton, dr. Göbel stb. tüntek ki különösen szakavatott előadásaiikkal.

A Kasr-El-Ain kórház, mely kapcsolatban van az orvosi iskolával, hol a szakülések is tartottak, nem nagy, de mintaszerű s tisztán berendezett intézet és szakiskola. Az Ecole de Médecine tanárai mind angolok és németek, de a főorvosok s tanárségédek már nagyobb részét benszülött orvosok. A betegek mind benszülött arabok vagy fellahok; az egyes európai koloniáknak külön kórházai vannak.

Különösen az e fájbeli betegségek költötték fel a legnagyobb érdeklődést; e tekintetben a pellagra és lepra minden különböző stádiumában levő alakjai volt alkalmas látni, azonkívül a bilharzia haematobia nevű vérben tenyésző féreg befolyása folytán előállt legkülönbözőbb elváltozást, különös májtályogokat s még sok elváltozást s ezeknek sebészi eltávolítási módját is volt alkalmunk gyakorlatilag tanulmányozni. A kongresszus működése azonkívül kiterjedt a tuberkulózis gyógymódjára is s a vesztegzári intézkedésekre kholera- és pestis-járványok ellen. A Suez mellett levő mintaszerű nagy vesztegintézethez külön kirándulást tettünk.

A szakülések három napon át tartottak s rendkívül érdekes anyagot tártak fel. Kiváltak a francziák közül Bouchard és Cantemesse taná-

tunk visszafelé s élvezhattuk ezen tengeri út minden gyönyörét. Triesztbe december 31-én kora reggel értünk, úgy hogy még a budapesti vonatot elérhettük s az év utolsó óráit már Budapestben, családi körben tölthettük el.

S most, visszatérve szülőföldünkre, e rövid, de tanulságos s változatos kirándulás után, még egyszer köszönetet mondunk ö fenségének a khedivének és egyiptomi kertársainknak szives meghívásukért, mely alkalmat adott, hogy e szép országban töltött napokra mindig kellemesen gondoljunk vissza.

Dr. Jármay László.

tunk visszafelé s élvezhattuk ezen tengeri út minden gyönyörét. Triesztbe december 31-én kora reggel értünk, úgy hogy még a budapesti vonatot elérhettük s az év utolsó óráit már Budapestben, családi körben tölthettük el.

S most, visszatérve szülőföldünkre, e rövid, de tanulságos s változatos kirándulás után, még egyszer köszönetet mondunk ö fenségének a khedivének és egyiptomi kertársainknak szives meghívásukért, mely alkalmat adott, hogy e szép országban töltött napokra mindig kellemesen gondoljunk vissza.

Dr. Jármay László.

### EGY ISMERETLEN SZÉKELY NÉP-BALLADA.

Népköltésünk dúsz tárházát, melyből annyi gazdagodása lett irodalmunknak, még épen-séggel nem merítettük ki teljesen. Kivált Erdélyben, a székelyek közt, igen sok olyan dal él a nép ajkán, a melyet senkise jegyzett föl, a melyet a szájhagyomány őriz. De már nem soká. E régiségek napjai meg vannak szám'álva. Egy-egy ősi balladát már csak egyetlenegy fa'uban egyetlenegy ember tud. Ezek többnyire öreg emberek. Velök sirba hanyatlík a régi dal is, a mely már nem a mai nemzedék szája ize szerint való.

Eltűnt korok költői erejét, nyelvbéli gazdagságát, sajátos ízlését s a mi fő: egész lelki világát tükrözík az ősi hagyományok. Bennük a múltnak szelleme azon hamisítatlanul, teljes közvetlenséggel szállott reánk, késő utódokra. Fontosságukat és érdekességüket ma már, mikor egy új tudomány, a népköltés (folklore) fokozódó figyelemmel fordul ez emlékek felé, fölösleges volna bővebben fejtegetni.

De nem csak az ismeretlennek van itt becsé. Nem kisebb jelentőségük van egy-egy már ismert népi költemény különböző változatainak, a milyen meg sok található. E változatok egymást magyarázzák, egymást egészítik ki. Összehasonlításuk révén rájövünk az eltérő szövegek eredeti alakjára és meg tudjuk jelölni a népdalok vándorlásának útját, sok esetben következtetést vonhatunk a dal keletkezésének időpontjára, sőt olykor az ismeretlen szerzőt is kinyomozhatjuk. Az ily irányú kutatásban nem kis segítséget nyújt a dallamok vizsgálata, mely magában véve is fontos, mint nemzeti zenénk előbbrevételének egyik főfeltétele. A mellett a dallamok beható buvárlásától remélhetjük, hogy általa sikerül majd eloszlatni azt a homályt, mely még itt-ott a népköltés szabályai nevezetesen a nemzeti versidom körül uralkodik. Ezért az újabbban föllendült népdalgyűjtés egyaránt gondot fordít a megelőző gyűjtések hézagainak pótlására s a régi költemények és táncok dallamainak pontos számbavételére.

Gyűjtésünk, melyet évek óta folytatok e téren, egy székely népballadát kívánok ezúttal bemutatni. A három királyleányról szól ez s azt a tárgyát dolgozza föl, mely a magyarországi részekben egy népmeséből és Tompának a népmesésen alapuló földolgozásából ismeretes, azonban mint népballada eddig seholsen került elő. Én három helyen találtam meg a Székelyföldön, Udvarhelymegyében. Tárgyánál és költői szépségeinél, valamint ismeretlen voltánál fogva a költemény rendkívül érdekes. Dallama a Nemzeti Múzeum néprajzi osztályában őrzött eredeti fonográf-hengerek közt van meg. A dallamokat a Múzeum, s szövegeket a Kisfaludy-Társaság megbízásából és támogatásával gyűjtöttem. Ime a népballada:

#### A három királyleány.

Elindul a három árva  
A három kis csiporkával  
Az erdőbe eperszedni.  
Az édes mamácskájoknak  
Maradt volt sok drága gyöngye,  
Azt osszák vala útközbe.

Három árva azt egyezte:  
Azé lézen a gyöngyöcske,  
Ki teliszedi hamarabb,  
Teliszedi a csiporkát.

Kis Pendsóka teliszedte,  
Azért két néne megölte,  
Bétették egy fa odvába,  
Hazamentek hamarjába.

Kérdi töök édes apjok:  
«Hol maradtok kisasszonyka,  
Kisasszonyka, kis Pendsóka?  
Hárman mentek, ketten jöttök:  
Kisasszonykám hol maradt el?  
Jaj Istenem, merre menjek,  
Hol keressen s hová menjek!»

Elutezett az erdőbe  
Kis árváját keresésre,  
Béteknit egy fa odvába:  
Hát ott vagyok kis muzsika,  
Nézegeti, ki es veszi  
Gondolkozik, mit csináljon.

Bújába hogy' muzsikáljon;  
De csak mégis reahúzza,  
Szépen szól a kis muzsika:  
«Húzzad, húzzad, királyatyám,  
Édes felnevelő dajkám!

Én is voltam királyleány,  
Királyleány, kis Pendsóka,  
Már most vagyok kis muzsika:  
Teli szedtem a csiporkám,  
S a néném megölelének,  
Fa odvába bétevének.

Nem szánták volt a véremet,  
Elvették az életemet,  
Hogy kaphassák gyöngyeimet,»

Hazaviszi hamarjába,  
Nagyobb néne reahúzza,  
Szépen szól a kis muzsika:  
«Ne húzz úgy, te nagyob gyilkos!  
Én is voltam királyleány,  
Királyleány, kis Pendsóka,

Már most vagyok kis muzsika:  
Teli szedtem a csiporkám,  
S megöltetek ti gyilkosok,  
Nem szántátok én véremet,  
Elvettétek életemet,

Hogy kapjátok gyöngyeimet,»

Kisebb néne reahúzza,  
Szépen szól a kis muzsika:  
«Ne húzz úgy, te kisebb gyilkos!  
Én is voltam királyleány,  
Királyleány, kis Pendsóka,

Már most vagyok kis muzsika:  
Megöltetek ti gyilkosok,  
Nem szántátok én véremet,  
Elvettétek életemet,

Hogy kapjátok gyöngyeimet!»

Közlí: Vikár Béla.

### EGY MAGYAR MÉRNÖK A SZIBÉRIAI VASÚT ÉPÍTÉSÉRŐL.

Gubányi Károly Mandsuországból írt levele.

Már mintegy öt éve, hogy Gubányi Károly hazánkfa Kelet-Ázsiába utazott, hogy a Mandsuországon át építendő orosz vasúton mérnöki munkát vállaljon. A vállalkozás sikerült, ma már szép alkotásokra tekinthet vissza Gubányi s különösen mint alapút-építő majdnem nélkülözhetetlenek bizonyult az ottani sajátosságok viszonyok között. Jelenleg Mandsuországon belül, Ninguta közelében építenek és fejezik be végleg a vasutat s ma már annyira vannak, hogy a közlekedés — ideiglenes vágyákonon ugyan — de folytonos egész Ázsián keresztül. Gubányi 1902 november 10-iki kelettel levelet írt dr. Lóczy Lajoshoz, a melyből átveszszük a következő érdekes részleteket.

«Sok érdekes és rendkívüli időket éltünk és óriási változásoknak voltunk a tanúi, a melyeken a vasútépítés folyamán az itteni világ átesett. Az építés folyamán az egész vasútvonal mentén új, az eddigittől teljesen elítő élet sarjadzott fel. A vasútállomások közelében mindenütt új falvak, népes telepek keletkeztek. Az orosz tisztviselők és a katonaság számára csinos, szolid lakások épültek, a melyek közelében a kínai települők falvai nőttek ki a semmiből. Az orosz katonai őrség védelme alatt nyugodtan műveli a kínai a földjét és biztonságban folytatja üzleteit.

Ez új keletű orosz-kínai városok legérdekesebbje és egyúttal a kínai keleti vasút leg-



Vanna: Vállamat golyó súrolta.  
Prinzivalle: Mikor és hol? Ez iszonyú!  
Vanna: A mikor a táborhoz közelédtem.  
Prinzivalle: De ki volt az, a ki rád tüzelt?  
Vanna: Nem tudom. Egy férfi. Elfutott.  
Prinzivalle: Mutasd a sebet!  
Vanna: Itt van.



Prinzivalle: Sebed? . . .  
Vanna: A tied sokkal sulyosabb. . .  
Prinzivalle: Ne törődj vele. . . Nem ez az első. . .  
De a tiéd. . . Úgy tetszik, hogy a vér. . . (Kézével a köpenyeghez nyúl, hogy levegye róla.)  
Vanna: (feltartja Prinzivallét és a köpenyt még szorosabbra vonja maga körül): Nem, nem, Gianella! Már nem vagyunk ellenségek. . .



Vanna (férjéhez): Nézz rám, Guido! Minden erőmet, minden tisztességemet, mindazt, a mivel neked tartozom, ebbe az utolsó pillantásba teszem! . . . A miről szó van, nem a szemérem, hanem az igazság! Ez az ember érintetlenül hagyott! . . .

MÁRKUS EMILIA MINT MONNA VANNA. — Strellsky fényképe.

nagyobb állomása *Harbin*. A város a Szungari jobb partján, kiterjedt síkságon épült, ott, a hol a vasút keleti szakaszával Vladivosztozk felé, déli szakaszával pedig Port-Artur felé ketté ágazik. Harbinnak főleg az a körülmény adott létét, hogy itt hidalja át a vasút a Szungarit. Mire a pompás vashíd a közel egy kilométer széles folyón megépült, egyidejűleg az addig elhagyott, lakatlan partvidéken egy modern népes város emelkedett ki a pusztaságból.

Csodával határos az, a mi rövid öt év alatt itt történt. A széles folyó partján gyárak, gőzmalmok, műhelyek épültek. A folyón gőzhajók közlekednek és este villamos fényben úszik a folyó kikötő partja.

A város utcáit európai és kínai nép tarka vegyülése élénkíti. Posta-, táviró-hivatal, bank és a legkülönfélébb üzletek, szállodák hirdetik az új idők bekövetkezését. Így nyomul előre az európai civilizáció a vasutak mentén és feltartóztatatlannul hatol be Ázsia legsötétebb zugába.

Vladivosztozkból és Port-Arturból már napoként indulnak személyvonatok, a melyek Mandzsú-földön átfutva, Transbaikál tartományban a szibériai vasút forgalmához csatlakoznak. Ilyen módon ma már közvetlen vasúti összeköttetésbe jutottunk Európával. Nem érdektelen megjegyezni, hogy ezen a vonalon ez ideig leggyorsabban az orosz pénzügyminiszter, Witte utazott, a ki ez év szeptember havában 15 nap alatt tette meg az útát Szent-Pétervárról Vladivosztozkig.

Egy év leforgása alatt a gyorsvonat-közlekedés az egész vonalon életbe lép, a mikor is Európából két hét alatt el lehet jutni a távol Keletre.

A mandzsúriai vasút egyes részein még ideiglenes pályaszakaszokon folyik a közlekedés, ott, a hol a fővonal nagy szabású munkálatai még nincsenek befejezve.

Ilyen szakaszon dolgozom én jelenleg, Ninguta közelében. Munkám legjelentősebb része egy kora fél kilométer hosszú alagút, a Csanling-dra vízváltáson keresztül. Az alagútát 1901 szeptember havában vettem munkába és az építés ma már annyira előrehaladt, hogy a

jövő év elején megnyitjuk a vonat-forgalmat az alagúton keresztül.

A vízváltástó gyönyörű szép erdős hegyvidék, mintegy 700 méternyire a Japáni tenger színe felé. Ez a magasság egész Kelet-Mandsuországból a legnagyobbak közé számítható és a vasútvonal Vladivosztozktól a Nagy-Khingánig seholy sem emelkedik ennél magasabba.

Vidékünk a vulkáni kúpok egész láncolatából áll, a melyekre sötét cédrus-rengetek borul. A mély sziklabevágások nagyrészt oszlopos bazaltból vagy hólyagos láván törnek keresztül és gyönyörűen tárják fel a hegyvidék geológiai felépítését. Az alagút is, egyes gránit- és porfir-tömeg kivételével, nagyrészt tiszta bazaltból van építve.

Sok veszélyességem volt ezzel a kegyetlen kemény közzel. Az istolyvadás igen sok nehézséggel járt és főleg az óriási dinamit és fűró-aczel számolám miatt fáj a sokszor a fejem. A gyakorlatlan munkásnép beoktatása is nagy fáradsággal járt és bizony sok sulyos türelempróbat mentem keresztül, míg a különféle nehézségeket sikerült legyőznöm. Olykor, ha a föld alatt nagyon sok volt a bajom és fogyófélben volt a türelmem, felkapaszkodtam az alagút feletti hegytetőre és az előttem feltáruló bájos panorámán szemlélődve, mindig megnyugvást találtam és kedélyem is visszanyerte megzavart egysúlyát.

Erről a hegytetőről, tiszta időben főleg a napnyugati táj nyújtott varázslatos képet. Légvonalban mintegy 40 kilométer távolságra a Mutan-Kiang folyó felcsillanó vizének ezüstje látszik, azontúl pedig a lassan emelkedő hegyvidék kedves képe rajzolódik a látóhatáron. Az egymás mögött elvonuló hullámos hegytetők végtelen finom vonalait és a cédrus-erdők sötétzöldjéből a kékre átfolyó szinárnyalatok egész skálája olvadnak bele a nyugati ég halvány rózsás hátterébe. . . .

Szentgáli Antal barátom a vladosztoztki kikötő-építkezéseknél működik, mint egy előkelő amerikai vállalkozó cég tagja.

Kiss Gyula mérnök a „Schantung-Eisenbahngesellschaft” vonalának Vei-hszien—Czi-nan-fu szakaszán működik. Hármunk közt neki van a legnehezebb dolga, részben mert három évre szóló

szerveződés köti San-tunghoz, másrészt, mert a vidék, a hol dolgozik, az európaire nézve ma Khinának egyik legkellemetlenebb része. A németek mindenesetre kissé elrontották a dolgot Khinában és gyökeresen meg kell változtatniok a khinaiakkal való bánásmódban eddig követett szokásaikat, ha jelentékenyebb eredményeket akarnak elérni. Egész bizonyos, hogy a német józanság, erély és kitartás le fogják győzni az előgördülő akadályokat és a német törekvések San-tunghban nem fognak eredmény nélkül maradni, dacára azon általános véleménynek, hogy a németek ott haraptak bele Khinába, a hol az a legkeményebb. . .

Levelének végén Gubányi felemlíti, hogy a tavaszszal haza jó pihenni rövid időre. Akkor majd bizonyára többet meg fogunk tőle tudni a Föld leghosszabb vasútvonaláról, a melynek létesítésében ő is élénk részt vett.

Cholnoky Jenő.

## EGYVELEG.

\* A párisi opera színpadja harmincz méter széles, hatvan méter hosszú és húsz méter magas lévén, a világ legnagyobb színpadjának mondható.

\* Alexandra angol királynéről írják, hogy fiatal leány korában minden áron színésznő akart lenni és szabad óráiban két fiatalabb nővérével színpadi jeleneteket rendezett. Szenvedélye annyira erőt vett rajta, hogy anyja végre a színpadi tanítványokat véglegesen betiltotta s Alexandrárt a színházba többé nem vitte.

\* A német császár kétszáz különféle rendjelének anyagi értéke másfél millió koronára tehető. Ezek közt a fekete sas, a térdszalag és az aranyvipsas rend gyémántjai legtöbbit érnek.

\* Néhány fa a villamosság befolyásának ellenáll s miután gyakran megesik, sőt némelykor szükséges, hogy az ember zivarban valamely fa alá húzódjék, nagyon hasznos ama fák nevét és nemét megtudni. Amerikában megejtett hosszúas megfigyelések után kitudt, hogy a közönséges fűzfa a legrosszabb villamossági vezető. Zivarat által meglett indiánok mindig fűzfák alá menekülnek, melyek őket az eső s jég ellen ugyan nem védik meg, de még nem volt rá eset, hogy a villám fűzfába csapott volna.

## VÉRTELEN VADÁSZAT.

Szegény nyúlnak sok az ellensége. Sok és veszedelmes. A vadászról nem is szólva, farkas, róka leselkedik utána, tanyai kutya kergeti, sas, sólyom üldözi, sőt néha még a tarka varjú is agyon hajszolja.

Csak egy ellensége van, a ki nem veszedelmes. Annyira nem, hogy akár barátjának is beválk. Ez pedig nem más, mint a derék, önkénytelen állatvédő: a koczavadász, a kinek népes nemzetsége a föld minden tartományában el van terjedve. Németesen vasárnapi vadásznak hívják, mert leginkább ilyenkor rándul ki vértelen hadjárataira, míg más napokon szorgalmasan dolgozik valami irodában.

Felszerelése mintaszéru. Semmiféle vadásznak nincs olyan stilszerű kalapja, kabátja, kamáslija és tarisznyája, mint neki, puskája is elég jó fajta, csak úgy csillog-villog a vállán; mindenféle töltés annyi van a táskájában, hogy elég volna egy hadjáratra. Pedig bátran otthon

koczavadászt is. Kívárja, míg az már jól kijárta magát s aggódva gondol az üres táskával való hazamenetelre; ekkor egy pár nyúllal és fogollyal elébe bukkan valami bokor mellől.

A vásár hamar megesik, a kiszendett vadak a cifra tarisznyára kerülnek s koczavadásznunk megindul hazafelé zsákmányával. Boldogabb és büszkébb, mint Julius Caesár lehetett, mikor Gallia meghódítása után Rómába bevonult.

Otthon a családtagok örvendező elismerését fogadják, de szíve csakhamar a kávéház törzsasztalához vonzza, hol a rendes czimborák már összegyűltek s nagy érdeklődéssel fogadják a hőst.

Leül. Előbb komoly, közönyös arccal hallgat egy darabig, mintha nem is volna érdemes az efféle önként értetődő dolgokról szót vesztegetni; de aztán csakhamar enged a sürgétségeknek s hatalmas füstöt eresztve szivarjából, rákezdi:

— Löttem? Természetesen, hogy löttem! . . . A melyik vad, barátom, az én fegyverem csöve

nek-e előnyben, vagy pedig sikerült-e a szultánnak fölébük kerekednie.

A lázadás, mint már legutóbbi számunkban is említettük, a fiatal szultán, *Abdul Aziz* személye ellen irányul. A marokkói szigorúan orthodox mohamedánok már régóta rossz szemmel néznek a szultánra európais, a koránál meg nem egyeztethető kedvtelése miatt. A kéreklőpározáson kívül nagy kedve telik mindenféle európai divatú játékokban. Nagyon szereti a kinematografial mulatni, palotájában egész fényképezési műtermet rendeztetett be, holott Mohammed törvényei tudvaleg szigorúan tiltják a teremtett lényeknek bármiféle módon, szoborban vagy képben való ábrázolását. A szultán kedves időtöltése a tűzijáték is, nem különben mindenféle vegytani kísérletezés, melyeknek már nem egyszer robbanás és néhány udvari ember megsebesülése lett az eredménye. Az effélék miatti megbotránkozást még jobban fokozta, különösen a papok körében, az, hogy a szultán egy „szent embert,“ a ki egy kereszt-



ALKU A VADRA.

Görö Lajos rajza.

maradhatott volna mind. Nem úgy, mint a pénztára. Erre szükség lesz a vadászatban, amarra nem.

Hiszen jó vadásznunk akár süti el a puskáját, akár nem, az a vadra nézve teljesen közömbös, mert a mint hogy az igazi hazug ember még tévedésből sem mondhat igazat, úgy a telivér koczavadász puskája sem viszi a sörétet a vadba, még történetesen sem. Ilyesmit még eddig nem jegyeztek fel a vadász-kronikák. S jól tudja már ezt a nyúl is, sok tapasztalás tanította meg rá. Messziről felismeri a koczavadászt járásáról, mozdulatáról s az első pillanatra tisztába jön feléle, hogy no, ez nem veszedelmes; azért nem is nagyon igyekszik a szaladással.

Milyen boldogok volnának a nyulak, ha csupa ilyen emberekből állana a vadászok nemzet-sége!

Sajnos, nem csak ilyenekből áll. Mert, fájdalom, van igazi vadász is s a mi még nagyobb veszedelem: az álnok, kuttogó orvadász sem hiányzik; a ki nagyon jól ismeri a nyúl természetét, fortélyát, fekvését, buvóhelyét s rozsdás puskáját vajmi ritkán süti el hiába.

És ez a lappangó szerzet nemcsak a nyúl járását és természetét ismeri jól, hanem az úri

elébe kerül, jó éjszakát annak. . . . Hát tudjátok, így volt: egyszer csak felugrik előttem vagy nyoleczvan lépésnyire egy hatalmas nyúl, — hamarjában farkasnak gondoltam, — oda gyűjtök neki, hengerbuczkát vet, azután elterül a havon. Épen a szívén ment át a lövés. Alig lépek huszonötöt, egyszerre csak surrr! s egy csapat fogoly rebben fel. Nekem se kell több s durrr! odagyűjtök. Kettő mindjárt leesik, öt vagy hat sebesülve odább száll. Ha elég apró sörét van a puskámban, ez is mind aggatókomra kerül. . . .

Igy folyik a szörnyű vérontás leírása sokáig. A czimborák hinni nem hiszik ugyan, de úgy mutatják, mintha hinnék. S ez tökéletesen elég vadásznunknak, a ki, miután még számtalan nyúl és fogoly szemorú végét elbeszélte, a jól végzett munka felemelő érzetével megy haza, lefekszik s olyan nyugodtan alszik reggelig, mint a kinek semmiféle gyilkosság nem terheli a lelkiismeretét.

## A MAROKKÓI ZAVAROK.

Marokkóban még mindig tart a lázadás s az Európába érkezett hírek annyira ellenmondók, hogy nem lehet világosan látni, a lázadók van-

tény hittérítő bántalmazni merészt, nyilvánosan megbotoztatott, sőt miután a hittérítő sérüléseibe belehalt, a „szent”-nek fejét vettette. A lázadásra, harcra amúgy is mindig kész különféle törzseknek nem sok kellett, hogy felkeljenek a szultán ellen.

\* Katonai dolgokban legfőbb tanácsadója a szultánnak egy skót ember, *Harry Mac Lean*, a ki mintegy husz éve áll marokkói szolgálatban. Azelőtt tiszt, némelyek szerint altiszt volt az angol hadseregben. Ő tartják a marokkói hadsereg tulajdonképeni fejének s a „kaid” címet viseli. *Mehemed el Menebi* hadügyminiszternek is ugyanaz a címe. Ez utóbbi különben született marokkói létre kékszemű; eszes, erélyes embernek mondják. Egy újsághír szerint, a melynek valóságát azonban most még nem lehet ellenőrizni, elesett egy Fez közelében vívott csatában s a szultán vele egyik legfőbb támaszát veszítette el.

Fez, a melynek falai közé a szultán vonult, sok tekintetben nevezetes város. Lakosai számát némelyek 150 ezerre, mások ennek csak egy harmadára becsülik. Körülbelül 100 mecset van benne, közte a karubin nevű, melyet Afrika legnagyobb mohamedán templomának

tartanak. A város sok utcái közt csak egyetlenegy van olyan széles, a melyen egymás mellett 5—6 ember elférhet, a többi még ennél is sokkal szűkebb. Az olajfakkal borított hegyek közül a Wed-Fáz nevű víz folyik Fezbe, azonban a város előtt számos esatorna által ágakra van osztva, melyek ismét ezernyi apró ágakra különítve, minden házba beviszik a vizet. A vízvezeték ezen módját rendkívül elmesnek mondják. A város 10 méter magas falakkal van körülvéve, melyek a modern ágyúknak ugyan ellent nem állhatnának, de a zendülőket legalább egy ideig feltartóztatják.

## MAETERLINCK.

Ez a szöke, kékszemű, negyven év körüli férfi, a kinek a nevét minálunk a „Monna Vanna” előtt kevesen ismerték, Párisban a legolvasottabb, legkedveltebb írók egyike. Páris az egyik hazája, évenként eljár oda, mert szükségét érzi a párisi kifejtelt társadalmi és irodalmi életnek, az írőkkel való érintkezésnek, a színházaknak, a hol a legújabb darabokat látja, a kritikusoknak, a kikkel az új könyvekről beszéljen és a műtermeknek, hogy teleszítja lelkét a színek és vonalak szépségeivel. Kis nemzet művész-fia kénytelen egy nagy nemzet művészetébe fogódzni. A mint Pradilla, a nagy spanyol festő mondta: «Nekem szükségem van Rómára, hogy az antik műkincseket lássam; Párisra, hogy el ne maradjak a világtól és Madridra, hogy spanyol maradhassak.» Maeterlincknek a Madridja Brügge, a szomorú belga város, a hol a haldokló szellő sötétre borzolja a csatornák fekete vizét, a hol a nehéz, párás levegőből lomha ködfátyol szövődik a csöndes házak fölé; a hol a csipkefüggönyös nagy ablakok mögött sápadt asszonyok verik köhögve a csipkét, miközben az uroka gondolkodik, a ki kint jár a tengeren. A komor énekek és a szomorúságuk egy a város a Maeterlinck otthona, a «holt Brügge», «Bruges la morte». Ide vágyik vissza Párisból, a tisztaságba, a csöndbe és magányba.

Innen jár be Gentbe, ügyvédi irodájába szabad óráiban itt olvasgatja kis házában a görög tragikusokat meg Shaksperet. Modern írók keveset olvas, nem sokba nézi őket; s a mi ritkaság, a maga munkáit sem becsüli túl. Brissonnak, a ki egy hosszú beszélgetésüket leírta volt, ezt mondta: «La princesse Malène» (első darabja) lázba ejtette Páris-t, de én magam nem sokra tartom. Mi modern költők egyáltalán nagyon messze elmaradunk a régiék mögött. Pedig nem sokára üt az óra, a színházak nem maradhatnak tovább a vaudevillisták kezén. Minden, a mi a lélekbe vonatkozik, érdeklődik az embereket, egész a spiritizmusig és kezdjük hiszni, hogy a transcendentalis psychologia az egyetlen psychologia. El fog jönni az idő — s már erősen közeledik — mikor a lélek közvetítő nélkül veszi át az érzéseket. A lélek olyan, mint egy alvó, a ki álma közben roppantúlról erőlködik, hogy megmozdítsa karját vagy szemé héját. Ilyen gondolkodású író természetesen symbolista, az alakok nem egynének nála, hanem jelképek, érzések és hangulatok, határozatlan vágyak és sejtelmek szibongások szövegű. Régebbi darabjainak rendszeren nincs is meséjük. «L'intruse» (A betolakodó) egy nagy, de halk sorstragédia, melyről olyan francia kritikusok, mint Lemaitre és Mirbeau, elragadtatással írtak. Közvetlen a függöny mögött egy fal van, csak az ablakokon át látni be a színpadon berendezett szobába. Lányfejek kándikálnak ki az ablakon: apjakat várják. Szívüket balsejtelelem szorítja össze s lassan, de menthetlenül behálózza őket a balsors. Egyszerre kinyílik hátuk mögött az ajtó: apjukat hozzák, holtan.

Az ilyen darabban természetesen elmosódik az egyéniség; név sem kell a szereplőknek, elég tudnunk, hogy apa és anya és leánya, a kiket látunk, a kik a sors mindennapi áldozatai. «A vakok» («Les aveugles») is csupa ilyen symbolismus. A vakokat az erdőbe vezette vén felügyelőjük; egy tisztán megpihennek. Csend van körülük. Aggódní kezdenek s rendre megszólalnak: a vak öregasszony, a beteg férfi, az eszelős vak nő, a szép vak leány és remegve kárhoztatják a vezetőt, a ki őket ide hozta s magukra hagyta. Egyikük hadonászás közben



Erdélyi fényképe után.  
BENICZKY LAJOS.

megerint a felügyelőt, a ki észrevétlenül sühant át közülök a más világba, «a hova senki sem kívánkozik». A szomorú csapat fölött kibontja szárnyait a halál s megindulnak, a felügyelő kutyája után, az intézet felé.

Egy alaknak sincs neve. Mindnyájan az ember, a szép, fiatal, öreg, eszelős vagy bármilyen, de mindig tehetetlen és vak, magára hagyott ember. Mindegyik symbolum, jelkép. «Symbolum! Ha úgy vesszük, symbolum, — mondta az író maga Brissotnak, — ha tetszik, nem az. Az igazat megvallva, már egy kissé unom ezt. Most valami mást próbálok.»

## BENICZKY LAJOS.

PEST VÁRMEGYE ALISPÁNJA.

A vármegye és a vármegyéhez lehet régi. Hiszen a vármegye 800 esztendő és a vármegyéhez falai többnyire ódonok. All ez Pest vármegyére is. De a falakon belül élet és tevékenység van, sőt néha-néha ünnep is.

Ilyen ünnepet ült lelkes hangulatban Pest vármegye közönsége ez év január 12-ikén. Beniczky Lajos alispán vármegyei szolgálatának 25 éves fordulóján.

Az alispán első tisztviselője a vármegyének s állása nem épen rózsás. Egyszer a kormányzó hatalommal jöhet ellentétbe, máskor a közönség felfogásával. El kell találnia köztük a középutat. És nemcsak ezekkel gyűlhet meg a baja. Ott vannak a pártok, a felekezetek, a nemzetiségek, az elégedetlen elemek. Ezek mind próbára teszik türelmét és részrehajlatlanságát. És körülveszi az ügyek tarka sokasága. Közegészségügy, állategészségügy, ügy, munkásügy, katonaiügy, adóügy, iskolaiügy, egyházi ügy, árvaügy, erdőügy, mezőügy, vízügy, vármegyei és községi háztartás, és még sok mindenféle. Ember legyen a talpán, hogy köztük eligazodjék.

Tüzszás, árvíz, jégverés, járvány és más elemi csapás hirtelen az alispánt keresi fel legelőbb s őt hívja segítségül első sorban. A közgazgatás vezetésében pedig bölcsnek, minden tudónak kell lennie. Törvények, rendeletek, szabályok, pótiszabályok, utasítások, módosítások, kiegészítések tömegében nem szabad megtévednie. Ülések, értekezletek, tanácskozások, szemlék, vizsgálatok nem történhetnek meg nála nélkül.

És főképen legyen szíve, mely részt vesz mindenkinnek örömeiben és bajában. Ott kell lennie minden nagyobb ünnepélyen, orvosolnia kell minden panaszt, meg kell látnia a bajt a legtávolabbi kunyhóban is.

Még ezzel sincs kimerítve munkássága és hivatása. Nem szabad megfeledkeznie a közérdekről s közhasznú ügyekről. Ki kell hogy terjedjen figyelme az irodalomra, művészetre, a jótékonyásra, az egyesületi és szövetségi mozgalmakra, a kiállításokra, a társadalmi életre. Ezek mind az alispántól várják a megértést, a támogatást és a buzdítást.

Az a derék alispán, ki a maga korát annak törekvéseit, szükségéit, irányát felismeri és vármegyéjében híven képviseli. Meg van írva, hogy azon vármegyék voltak a múltban szerencsések, melyekben embert és előhaladást szerető lelkes alispánok kormányoztak.

Pest vármegye keresve se találhatott volna alispánt, ki az állásához kötött kiegyeztető feladatnak, békés őszhangnak, segítő munkának, okos haladásnak több buzgósággal igyekeznék megfelelni vármegyéjében, mint Beniczky Lajos alispán teszi.

Alig hat éve viseli az alispáni tisztet, melyre a masodaljegyzői állásból jutott. De ez idő elég volt arra, hogy a megválasztásához kötött reményeket beváltsa. Humánus gondolkodású, nemes érzésű férfi, ki a maga javát tisztviselő-társai jóllétében keresi s akkor boldog, ha ezeket és magát a vármegyet boldogoknak láthatja. A szolgálati hűség példáját látjuk pályafutásában.

Magának kívánt tehát jót Pest vármegye közönsége és tisztikara, midőn a derék alispánt vármegyei szolgálatának 25-ik évében elhalmozta üdvözléssel és szerencsekívánataival, az évforduló napján díszközgyűlést tartott a elismerésének maradó emléktárgyakkal is kifejezést adott.

## GARIBALDI LEÁNYA.

Canzióné, Garibaldi Teresita e hó 5-én Caprerában influenza következtében meghalt. 1844-ben született Uruguayban, Amerikában, a hol atyja, már akkor is mint menekült, Montevideo állam hajóhadát vezette. Teresita harmadik gyermeke volt a nagy olasznak; élénk, eszes kis leány s szép és művelt hajadonná fejlődött. Edés atyjának mindvégig ő maradt a kedvence. 1850-től kezdve négy évig nagyanyja mellett Nizzában hagyta őt atya. Mikor 1854-ben Amerikából hazatért, magával vitte leányát is Caprera szigetére, a hol falházat épített neki, míg az apa és fia, Menotti és Ricotti, sátorban laktak. Midőn a változó szerencse Caprera elhagyására kényszerítette őket, Teresita visszament Nizzába és csak 1860-ban tért onnan atyjával Caprerába vissza. Caprerában lett menyasszonyává is. Canzio István, ifjú szabadsághős, a kit egy Bourbon-golyó akkoriban talált mellette, de kilábolt sebéből, lón a szép Garibaldi-leány szíve választotta. Házaságukból tizenegy fiú származott, kik közül tizenkettő van életben.

Teresita nem foglalkozott politikával soha, de imádtá atyját és osztotta érzelmeiben. Magas, szép alak volt, örökölte atya kellemes hangját, a kinek erélyből is jutott neki néhány vonás arczára, lelkébe.

Az olasz hazafiak pártkülönbség nélkül részt vettek a gyászban; III. Viktor Emanuel király is kifejezte a maga és az olasz nemzet részvétét az elhunyt testvérátyjához, Garibaldi Menottihoz intézett táviratában.

## A FARSANGI DIVAT.

Elhangzott már az első bál zenéje, a melynek hangjaira oly sok ifjú szív dobbant meg ábrándos reményvel. Mint minden évben, az idén is a jogszázzal volt Karneval herceg uralmának első ünnepe. És mivel ez a fiatal leányok bálja, a kik most lépnek ki az életbe, az ott látott divat is erre vallott.

Csupa lehelletkönnyű tül és crépe átta ruhák anyagát, telehintve csillogó pillékekkel, apró gyöngyökkel és vékony selyempipkékkel. Ez utóbbit kell mint a legfrissebb újonságot kiemelni, mert a többi dísz már ismerjük a múlt évi bállokból. A finomszálú, fényes selyemmszintt ugyanis keresztül-kasul fonják sárgás, vékony selyempipkékkel. Leggyakrabban kockakamintában öltik az átetsző alapszínre, a melynek sima felületén meglepő szépen érvényesülnek.

S e lenge szövethetek, díszekhez szigorúan alkalmazkodók az ideai bál ruhák szabása is. Az alak fent szorosan simulnak, alul ellenben — az uszályon — düs, tömört fodrok lebegnek. Ez nagyon karcsúnak tűnteti föl az alakot és kecsesnek a táncosnők minden mozdulatát. A derekak többnyire elől dudorosak, négyeszőg kivágással; díszüket szintén fodrok adják. Az újjak rövidke, kis fodrokkal vagy fent rövid sima újjban fedik a kart, míg ebből béleletlen, kettős fodor onlik alá hosszán, többnyire legyezőforma rúncokba törve. Általában azt látjuk, hogy a fiatal leányok öltözékében keresve-keresik a bájos egyszerűséget.

Annál pazarabb, mondhatni szinte túlságos fényűzőről tanuskodnak a fiatal asszonyok és bál mamák öltözékei. Ezeken merő túndoklás és szemkápráztató ragyogás minden szál, mindazt, a mit pillér-, strass- és csipkedíszben, rafinált pazarlással alkal-

mazni lehet, ott láttuk a jogszázzal lady patronesszeinek és más előkelő hölgyeknek ruháján. Ma nemcsak a díszit adják e csillogó apróságok, hanem az alapra is ezírel vannak elszórvva, a mintát pedig szinte rétegnek nevezhető sűrűségben öltik ki. S oly művészetre tudták már emelni a túndoklás dísznek ezt a pazarlását, hogy sohasem bántó, inkább méltóságjeljes. De ehhez is sok művészi érzék kell s azért csakis kitűnő divatszalonokból, mint például a «Monuszterly és Kuzmik utódi», kerüldhetnek ki mindenképen sikerült alkotások.

Ezek közé sorolhatjuk első sorban azt az úde, lányos bál ruhát, a melyet egyik képünkön bemutattunk. A szövete fehér selyemgaze, ezüsttel márványozva, a bélese puha selyem. Az alját két fodor díszíti, közöttük széles, többszörös húzással, míg a felső alj simán onlik a béles selyemre.

Ez az egyszerűnek látszó s mégis oly számító, ügyes elrendezés arra szolgál, hogy minél inkább érvényre juttassa a selyemgaze márványozásának finom szépségét. A derék négyeszőg kivágását négyesoros húzás szegélyezi, széles selyemöv díszíti, mely fölött egy bő dudorra széles csipkefodor onlik. Az újját béleletlen dús fodrok adják.

Másik képünk két estélyi ruhát mutat be. Egyiknek szövete lág, fehér crépe de chine; az alj egészen sima, de szabása végtelen elegáns, hátul dús rúncokba rakott. Derekan, a mostan új szabású fűzőknél szinte elkerülhetenné vált bő dudor, a melyet lefelé kerekben szabott, széles bársonyv szorít. Szivalakú kivágása körül bársonnyal lefogott, velenzei csipkegallér. Csipke díszíti az újját is, míg alatta felhosszú gaze-új van. Elöl, a közepen lengő bársonyosokor.

A második estélyitőlözék rózsaszín crépe de chine-ből készült. Az alj vágott fodorral, fölötté két sor keskeny ezobolyprém adja a díszet. Dereka hegyesen kivágott, elől dudoros és kétszer strassbetétekkel leváart. A kivágás köré is egy sor keskeny ezobolyprém van öltve. Az újja kínai szabású, pagode-új, azaz fent szűk, alul nagyon bő és nyitott.

S-i Bella.

## IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

**Annuska. Gárdonyi Géza** új darabja, melyet a Nemzeti Színház január 9-ikén mutatótt be, szíves fogadtatásra talált. Az új darab, mint Gárdonyi másik darabja is, «A bors», novellából van átírva vígjátéknak s eredetének bélyegét nem tudta róla letörölni az író. Az elbeszélés vázlatos volt és rövid, néhány kiszakított lap Annuska naplójából; az egész csupa hangulat és napsugár. A kis leány szívét megragadta a templom áhítata és a kolostor csöndje, agya elkábult a tömjénfüsttől és harangszóttól, s most is, hogy hazajött a zárdából a falusi kuriába, még minden nap kezében az imakönyv, s a fal ágya mellett tele van aggavta szentképekkel. S apja, anyja egyszerre csak hírlát adják neki, hogy delután fiatalember jön látogatónak, talán lánynézőbe, hatszáz holdas fiú, jó szerencse, csinos ember, jó lesz, ha Annuska szívesen fogadja. Istenem, földi szerelemre gondolni, földi ostromot állani, neki, a ki visszavágynak a zárdába, a szent életű nővérek közé, a rácos ablak szobába. Már fehér fejtakaróját is megvarrta, s ma reggel abban imádkozott — a tükör előtt. Miklós eljön, a régi játszótárs meleg hangján beszél a leánnyal s mikor a szobában megszólal a zongora, tánczra kerekednek ketten az ambituson. Az apa, anya megindultan nézik a lassan lépkedő, zavart, piruló leányt; harminez esztendővel ezelőtt épen ert a nótára táncoltak ők is, épen ezen az ambituson s az alatt a tánc alatt bizonyosodott meg az Annuska apja, hogy vagy az ő Annája, vagy senki; s Anna is ekkor érezte, hogy az a legény lesz a párja, vagy senki. De Annuska nem akarja, hogy neki ura legyen akárki is, megtagadja a gyermekkori emlékeket, hideg akar lenni «Balogh úrhoz» s mikor ez még sem hül le megvallja neki, hogy apácának készül. Szegény Balogh Miklósnak csak egy kívánsága van: egyszer legalább hadd csókolhassa meg Annuskát. — «Hiszen ennyit csak megenged a jó Isten. Tessék!» — s a fiatal leány odatartja arczát. Miklósnak még egy kívánsága van: hadd csókolja meg még egyszer. Aztán harmadszor is. Annuska szomorún megy be a házba: mégis csak apáca lesz, már várják is a főasszonyt, a ki maga fog érte jönni. Mire megjön, Miklós rászánta magát, hogy vagy megölí magát, vagy beáll barátának: mégis inkább ez utóbbit választja. Van is ott egy kolduló barát, Miklós próbára mindjárt beleöltözik a ruhájába, így akar elbucszni Annuskától. Annuska elképed, a mikor meg-



MAETERLINCK.

látja, összefecsarodik a szíve, széttárt karral áll az ajtó elé, hogy Miklósnak útját állja. «Nem, nem, azt én nem engedem!» kiáltja s a nyakába borúl. — Kedves és elmués a gondolat, de a mese szűk ahhoz, hogy darab telhessék belőle. A novella kedves, naivhumora itt megvakosodott, Annuska alakja köré pedig sok-sok ember tödült, a kik közül 5—6 egészen fölseges. Az író nem a novella eszelekvényét bővítette ki a mit nem is igen lehetett volna, hanem epizód-alakkal, beszélgetésekkel töltötte ki az estét. Ezekben is sok derű van s jól esik hallani, de nem tartoznak szorosan a darabhoz, mely náluk nélkül is megállhatott volna. Annuska novellái alakja jól és kedvesen van kifejlesztve, jó párt is kapott az udvarlóban. Már a postás-kisasszony és tanító szerelme nem oly kedves és vonzó; csak nyúvja a darabot. Az Annuska alakja, s még a Miklósé is — csupa harmatos humor, derült nyívság, kár volt olyan vaskos tréfákat elegyíteni hozzá, mint a kolduló barát, a ki elkártyázza a csuháját s a kivel koesikenősöt ítatnak. Semmi szükség a prépost nagybácsira meg az apácákra, a kik Annuskáért jönek, hogy a zárdába vigyék. A mese náluk nélkül jobban fejlődne; a darab végén nem kívánunk új alakokat látni. — Gárdonyit elmsége és természetese, egyszerű kedvessége itt sem hagyta el, a tavaszodó szívek és a hajnalodó szerelem rajza kedves és megható. Az előadás egészben nagyon jó volt. Annuskát Ligeti Juliska játszotta, természetesen, kedvesen, Miklóst Rózsahegy. Öröm volt őket nézni. A többi kisebb szerepeket Vizváriné, Szecsényi, Gál és Gabányi játszották. (—h.)

**«Nagymagyarország; a magyar történet jövő százada»** című alatti kiváló érdeklőségű, 80 lapra terjedő munkát adott ki Hoitsy Pál. Természettudományi alapon vizsgálja benne hazánk föld- és vízrajzi helyzetét s annak a nép életére és történetére való hatását. Az országban a honfoglalás előtt lakott népek sorsából az a következtetés vonja le, hogy e földet csak egységes nemzet bírhatta állandóan s a birodalom, mely itt fennállott, folytonos támadásoknak volt kitéve dél és nyugat felől. E tények okait abban látja, hogy az ország területe egyetlen

vízmedence, a melyet azonban dél és nyugat felől nem zárnak el az ország határai s azért az e tájon lakó népek terjeszkedési hajlamaikat Magyarországra rovására igyekeztek kielégíteni. Ez igazságok — Hoitsy fejtegetése szerint — a történelem újabb korszakainak tényeivel is megegyeznek s így a jövőben is érvényesülni fognak. E szerint a magyar nép a jövőben két lehetőség előtt áll: vagy védekeznie kell a külső támadások ellen, vagy neki kell hódítások által terjeszkednie. A mint ereje lesz erre, ez utóbbit fogja választani s gyarapítani fogja országát, kiválólag a Balkán egyes tartományait. Munkája további folyamán kutatja, megvan-e a nemzetben az ly feladatra szükséges erő s e kérdésre igenlő választ adván, azt fejtegeti, hogy államférainknak mit kell tenniük, ha a magyarság e természetes fejlődését, melyet, mivel a természeti törvény erejével bír, megakadályozni nem lehet, — elősegítsék. A Nagymagyarország tehát, a könyv eszmémete szerint, kiterjedne a balkáni vízváltásokig s magába foglalná Dalmácia, Bosznia, Szerbia, Bulgária területét s az al-dunai vidéket egészen a Fekete-tengerig. Ezek a lényeges alap-gondolatai Hoitsy könyvének, melyet a magyar nemzet nagrabívatottságába vetett erős hit leng át. A könyv ára 1 korona 60 fillér.

**Pálmái József: Elveszett sugarak; költemények. Budapest, 1902.** Hogy mennyire födolog versben a költői nyelv, arra nagyon jó példa ez a verskötet. Szerzőjében megvan több tulajdonság, a mely a költői sikerhez szükséges: hűvölékeny szív, gondolkodó fej, eleven képzelet, mivel azonban hiányosan érvényesül azért, mert nyelve szintelen, nehézkes, sőt néha magyartalan is. Legtöbb gondolata csak félig, vagy egyáltalán nem tesz hatást, mert a nyelvel való küzködése miatt nem bírja neki azt a biztos, királyi-tisztaságú kifejezést adni, a melyet a vers megkíván; több versében éreztük a tehetőség hangját, éreztük, hogy az írónak volt mondanivalója, mikor írta, de csak erőtlenség, halványan tör elő belőle. A kötet, mint az irodalom terén új ember bemutatkozása, megérdemli a figyelmet, de a sikerhez okvetlen szükséges van a szerzőnek arra, hogy jobban belemélyedjen nyelvképe s több kincset bányászon ki annak gazdagságából. A kötet ára füzve két korona.

**Kalászkó és kévök.** E című alatti szép kiállítású díszművet adott ki nyomdájára fennállásának huszadik évfordulója alkalmából Kner Izidor könyvnyomdász Gyomán, Békésmegyében. A több mint száz lapra terjedő, album-formájú könyvben számos szép-irodalmi olvasmány, elbeszélés, vers, tárcacikkek, nyomdászatról s a kiadó nyomdáról, annak múltjáról szóló ismertetés foglaltatik. A közlemények legnagyobb része illusztrálva van, részint esimes rajzok, részint fényképek reprodukciójával. A könyvek szép szedése és nyomása, képeinek gondos kivitele öröndetes jele vidéki nyomdai iparunk fejlettségének.

**Nyelvésztői füzetek** című alatti új, időhöz nem kötött folyóirat indult meg *Simonyi* Zsigmond szerkesztésében, melynek most jelent meg első nagy füzete a következő tartalommal: «A magyar szörend» *Simonyi* Zsigmondtól; «Márton József mint szótáríró» *Sinai* Ödöngtől; «A mondatrészek viszonya Brassai mondatelméletében» *Kocsis* Lénárdtól; «Tréfás népmesék és adomák, nyelvjárás olvasókönyv» *Simonyi* Zsigmondtól. Egy-egy füzet ára 1 korona 50 fillér.

**Egy félszékűl.** Írták *Sziksázy* István és neje *Könczöl* Lujza. Huszonhárom elbeszélés, apró történet és rajz van összegyűjtve a csinosan kiállított kötetben, hét a feleség, a többi pedig a férj munkája. A könyv 2 koronáért megrendelhető Czeglédén a szerzőknél.

**A hazai hírlapirodalom 1901-ben.** A Magyar Könyvszemle 1902. évi folyama mellékletűl kiadta a hazai hírlapirodalom 1901-iki állapotáról szóló kimutatást. Ebben közli idősb *Szinnyei* József kimutatását az 1901-iki magyar hírlapirodalomról. Magyar nyelvű politikai napilap volt 70, ebből Budapestben megjelent 24, vidéken 46. Politikai hetilap volt 93. Vegyes tartalmú képes lap 12. Szépirodalmi és vegyestartalnu lap 22. Humorisztikus lap 18. Egyházi és iskolai lap 52. Szaklap 278. Hirdetési lap 218. Vegyes melléklet 33. Összesen volt magyar nyelvű lap 820, 1900-ban 782, a szaporodás 38. Folyóirat magyar nyelven megjelent 336. (Budapesten 213, vidéken 123). Az egész hazában megjelent 1443 hírlap és folyóirat, ebből magyar nyelven 1156, nem magyar nyelven 287.

**Muzsikaszó mellől.** E című alatti négy hangulatos magyar dal jelent meg B. *Fehér* Jenő tehetőséges



CANZIONÉ GARIBALDI TERESITA.



BÁLI ÖLTÖZÉK.

zeneszerzőtől a Bárd és testvére czég kiadásában. Különösen a «Kapitány úr» és a «Havas eső esik» címűek számíthatnak népszerűsége.

#### KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia jan. 12-ikén *Pauler Gyula* elnöklése mellett tartott ülésén *Reiner János* levelező tag foglalt székét «Az egyházi házasság-jog történeti alapjai» című tanulmányával a mely egy nagyobb munka bevezető része.

A székfoglaló fejtegeti, hogy egységes házasságról voltaképpen csak a XII. századtól kezdve beszélhetünk. Az egyház tiszteletben tartotta ama népek formáit és szertartásait a házasságkötésben, a melyek a kereszténységet elfogadták. A római jogban az eljegyzés nem tartozott a házasság lényeges formáinak közé. A nyugati egyházban a házasság-jog fejlődésére befolyással voltak a germán népek házassági szokásai. Végül a XI. század házassági jogát és jogszokásait vizsgálta. Akkor a pap a templom előtt kötötte a házasságot, a melynek megtörténtével a jegyesek a templomba mentek a házassági mise meghallgatására.

#### MI UJSÁG?

**Bolyai János kolozsvári emlékünnepe.** Január 15-ikén a magyar tudományos körök nagy részvétéllel kegyeletes ünnepet rendezett a kolozsvári egyetem Bolyai János, a világhírű magyar matematikus születésének századik évfordulója alkalmából. A hazai tudományos egyesületek küldöttséggel képviseltették magukat, valamint a bécsi katonai műszaki akadémia, melynek Bolyai egykor hallgatója volt. A göttingai egyetem, a «német matematikai és fizikai társaság» üdvözlő táviratokat küldtek.

Az ünnepély első része az egyetem suljában folyt le. Jelen voltak: *Eötvös Loránd* báró, a Magyar Tud. Akadémia elnöke, *Szily Kálmán*, az Akadémia főtitkára, *Tóth Lajos* vallás- és közoktatásügyi miniszteri osztálytanácsos, a budapesti tudományegyetem és a műegyetem képviselőiben több tanár; a bécsi cs. és kir. katonai műszaki akadémiát *Budissawjeweitsch* alezredes képviselte, három magyar növendékkel. Küldöttséget küldött a marosvásárhelyi ref. gimnázium, melynek Bolyai atyja sok éven át tanára volt, s a hol Bolyai János iskolai tanulmányait kezdte. Jelen volt továbbá Bolyai János hasonló nevű fia és Dénes nevű rokona.

Az egyetem ifjúság éneke után *Schilling Lajos* rektor ünnepi megnyitóbeszédet mondott, *Schlesinger Lajos* kolozsvári matematika-tanár emlékbeszédet tartott Bolyairól és ismertette az ünnep alkalmából kiadott emlékönyvet. Utána báró *Eötvös Loránd* szólalt fel, melegen emlékezően meg Bolyairól, a ki környezetét által meg nem értve, alkotta meg halhatatlan művét és elismerést vívott ki magának. *Szily Kálmán*, az Akadémia főtitkára felolvasta a Magyar Tudományos Akadémia két

határozatát, mely szerint a két Bolyai emlékére 1905-től kezdve öt évenként kiosztandó 10,000 korona *Bolyai-jutalmat* és érmet alapít a tudományos világban bármely nyelven öt év alatt megjelent legjobb matematikai mű jutalmazására. Az Akadémia a kolozsvári egyetemnek ez alkalomból 100 példányt küldött Bolyai János «Appendix» című művéből, hogy mindazon tudományos intézeteknek és tudósoknak kedveskedhessenek vele, kiknek a mai emlékünneplományait meg fogja küldeni. A lelkes éljenzés után a budapesti egyetem nevében *Fröhlich Izidor* és *Beke Manó*, a budapesti műegyetem nevében *Rados* dékán mondott emlékbeszédet. A bécsi műszaki katonai akadémia részéről *Budissawjeweitsch* alezredes német nyelven utalt azokra a szálakra, a melyek a kolozsvári egyetemet a bécsi műszaki katonai akadémiaival összefűzik Bolyai emléké által; kívánja, hogy a kolozsvári egyetem minél több tudóst neveljen a haza javára. A budapesti Matematikai s Fizikai Társaság nevében *Kürsák* tanár, az Erdélyi Irodalmi Társaság nevében *Szamosi János* beszélt. A marosvásárhelyi kollégium üdvözlöte után *Bedőházi János* országgyűlési képviselő mondott beszédet, ki 20 éven át Bolyai Farkas utóda volt a katedrán. Az üdvözlötekre *Schilling* rektor válaszolt.

Az egyetemi dalkör éneke közben a közönség Bolyai János szülőházához vonult, hol *Farkas Gyula* dékán az emléktáblát, melyet az egyetem matematikai és természettudományi kara állított fel, a városi hatóságnak átadta. *Salamon Antal* tanácsos az emléktáblát átvette és utalt arra, hogy *Mátyás királyban* és Bolyaiban is oly lángelméjű férfiakat ünnepeltek, kik az igazság bajnokai voltak.

Az ünnepély az emléktábla megkoszorúzásával ért véget.

Az emléktábla felirata ez:

«Az 1802. év XII. havának 15-ik napján, itt született Bolyai János, a magyar Euklides, bolyai Bolyai Farkasnak, a Tentamen mély gondolkodású szerzőjének fia, minek az emlékeztetére száz év múltán a Ferencz József Tudomány-Egyetem matematikai és természettudományi kara állítja e követ.»

**Deák Ferencz születésének századik évfordulója.** Mint már közelebb említettük, az idei október 17-ikén lesz száz éve annak, hogy *Deák Ferencz* született s szülővármegyéjében, Zalában már meg is indult a mozgalom az évforduló megünneplésére. Újabban a fővárosban is megtörtént erre nézve a

kezdeményezés, *Radóczy János* több fővárosi bizottsági tag-társával indítványt nyújtott be, hogy *Deák* születésnapja századik évfordulójának megünneplésére a tanács teszen sürgős előterjesztést a közgyűléshez. A kegyeletes nemzeti ünnep kétségkívül országos jellegű lesz.

A **Lónyay gróf párról** a múlt napokban a valószínűség bélyegét kezdettől fogva magán hordó híresztelések terjedtek el, melyeknek bekövetkezett megczafolását mindenütt osztatlan meglepődéssel fogadták. Ismeretlen eredetű hírek gróf *Lónyay Elemér* és neje *Stefánia* belga királyi hercegnő válási szándékát, sőt egymástól már is megtörtént elválását emlegették. E közben a gróf párt a délszaki vidéken Cap-Martinben nyugodt csendben élt s a kiket Magyarországon a Lónyay gróf párhoz rokonság köt, még a legközelebbi napokból leveleket kaptak Cap-Martinból, melyek a házaspár közt fennálló legszebb egyetértésről tanuskodtak. A czafolat a valótlan hírekre csakhamar meg is érkezett s a külföldi és budapesti lapok szerkesztősegei is megkapták táviratban azok meghazudtolását. Gróf *Lónyay Elemér* ezenkívül utasította budapesti ügyvédét és jogtanácsosát, dr. *Fejérváry Kálmán*ra, hogy kutassa ki a rágalmak forrását, mert bírósági úton akar föllépni ellenük. A közsa hírek eredetéről egyelőre csak annyit lehet tudni, hogy azokat legelőször két bécsi lap hozta nyilvánosságra. Ezek egyike már nyilatkozott tett, melyben legnagyobb sajnálatát fejezi ki a dolog felett, kijelentvén, hogy az alaptalan hírrel egyik megbízhatatlan tudósítója vezette félre.

A **Vörösmarty-szobor** pályázatának eredménye tudvalevőleg az volt, hogy a bírálók által legjobbnak talált öt pályamű művészei közt szűkebb pályázatot hirdetett. E művészek: *Kallós Ede*, *Ligeti Miklós*, *Róna József*, *Telcs Ede* és *Tóth István*. Ez a szűkebb pályázat január 31-én jár le s a pályaműveket a városligeti műcsarnokban állítják ki. A főváros a szobor helyéül a Gizella-térre engedte át.



ESTÉLY-ÖLTÖZÉKEK.

A **Rákóczi-ereklyék kiállítása Kassán.** Január 11-ikén Kassán, a városházán nagy érdeklődés közt tartották meg a Rákóczi Ferencz szabadságharcának kétszázéves emlékeztetére Kassán rendezendő kiállításra és a Rákóczi szobra feállítására alakult bizottság nagygyűlését melyet dr. *Takács Menyhért* jázói prélatus hívott össze, mint elnök.

A gyűlésen jelen volt gróf *Zichy Jenő* is, mint a kiállítás egyik védnöke. Dr. *Takács Menyhért* elnöki megnyitója után *Gerlóczy Géza* titkár bejelentette az eddig érkezett tárgyakat. Elhatározták, hogy a kiállítást június 20-ától szeptember végéig tartják meg. Az elnök bejelentette, hogy a kereskedelemügyi miniszter a kiállításra küldendő tárgyakra szállítási kedvezményt engedélyezett. A kiállítás céljaira a várostól el fogják kérni a kassai Nemzeti Múzeummal szemben fekvő közönségi iskolai épületet, mint e célra legalkalmasabbat. A megnyitást a múzeum megnyitásával egyidejűleg történik. Elhatározta a nagygyűlés, hogy a *Rákóczi-szobor* ügyének előmozdítását is kezébe veszi s e végből a társadalmat adakozásra szólítja fel. Gróf *Zichy Jenő* azonnal meg is kezdte az adakozást s az ereklye-kiállítás költségeinek fedezésére 1000 koronát s a szoboralap javára szintén 1000 koronát ajánlott fel. Végül megválasztották a végrehajtó bizottságot, mely minden héten ülést fog tartani s az ülésen szívesen látja a vidéki bizottságok tagjait is.

**Kautz Gyula ünneplése.** A magyar tudományosság és közélet jelesét, *Kautz Gyulát* ünneplték e hó 10-ikén a budapesti belvárosi polgári körben, melynek elnöke. *Kautz* egy időben a budapesti egyetem tanári karának kitünősége, hosszabb ideig képviselője volt; mióta nyugalmába vonult, a belvárosi polgári kör elnöki helyével tisztelték meg. A kör most lefestette *Kautz* arcképét *Vastagh György* által s a kör előbbi elnökének, *Láng Lajosnak* és báró *Podmaniczky Frigyesnek* arcképe mellé helyezték el a sikerült festményt, melyet e hó 10-én ünnepélyesen lepleztek le.

Az ünnepélyen jelen volt *Láng Lajos* kereskedelmi miniszter, ki a körnek tíz évig volt elnöke, gróf *Wickenburg Márk* államtitkár, báró *Podmaniczky Frigyes*, az országgyűlési szabadelpárt elnöke, több egyetemi tanár, országgyűlési képviselő, számos polgár, köztük a belvárosi ellenzéki «Sas-kör» küldöttsége is. *Heinrich Alajos* alelnök mondott felköszöntőt *Kautz Gyulára*, megemlékezve érdemeiről, melyeket mint tanár, nemzetgazdasági író, politikus szerzett. *Kautz Gyula* válaszában visszaemlékezett a kör megalakítására, melyben részt vett maga is, hogy a Belváros egykori képviselőjének, *Deák Ferencznek* politikai hagyományait ápolják, a főváros fejlődésére és az ország politikai tagozatában annyira szükséges központosítást erősödését elősegítsék. Beszédét azal fejezte be, hogy mindent megtesz ezentúl is, hogy kiérdemelje emléke megőrzését. A nagy tetszéssel fogadták beszéd után *Polányi Géza* a «Sas-kör» nevében köszöntötte föl *Kautzot*. *Láng Lajos* miniszter a polgárok közti egyetértést és a polgári kört alkította meg, a hol a polgári erőnek gyakorlásában ő maga jár elől, de megalakított egy nagy tudományos iskolát Magyarországon és egész életével peeséltelte meg elveit, meggyőződéséhez való tántoríthatatlan ragaszkodását. Hossz-



A MAROKKÓI SZULTÁN KISÉRETÉVEL.

szantartó éljenzés hangzott föl s még sok felköszöntőt mondtak *Kautzra*, a jelen voltak a és az arckép festőjét, *Vastagh Györgyöt* is éltették.

**Pestmegye alispánjának jubileuma.** Január 12-ikén Pestmegye közgyűlésére, mely *Beniczky Lajos* alispánt huszonöt éves hivatalos működésében meleg szeretettel ünnepelte, a megyeház épületét felzászlózták, a közgyűlési termet földiszították.

A díszközgyűlésen *Beniczky Ferencz* főispán üdvözölte első sorban az alispánt, *Freisinger Lajos* királyi közjegyző mondott ezután beszédet az alispán érdemeiről. *Fazekas Ágoston* főjegyző beszéd kíséretében átnyújtotta a tisztkar ajándékát, a szép díszkardot. *Beniczky Lajos* meghatottan köszönte meg a megtiszteltetést. *Beniczky Ferencz* főispán indítványára a közgyűlés zajos éljenzés közt ki mondta, hogy az alispán érdemeit jegyzőkönyvbe ígatták, a beszédeket kinyomatják és minden községek elküldik. Az ünnepélyt lakoma fejezte be a «Hungária» fogadó termében. A megye tisztikarával, előkelőivel együtt jelen volt *Gulner Gyula*

belügyi államtitkár, *Wekerle Sándor* a közigazgatási bíróság elnöke, *Rakovszky István* az állami számvéviszék elnöke, és még sokan a közélet férfiai közül.

**Híres ázsiai utazó felolvasása Budapesten.** *Sven Hedin*, Közép-Ázsia nagyhírű kutatója, ki most Európa nagyobb városaiban fölolvasást tart, a magyar földrajzi társaság meghívására Budapestre is ellátogat s a társaság ülésén német nyelvű előadást tart. Az ülés az Uránia-színházban lesz, hogy a társaság tagjain kívül érdeklődők is meghallgathassák az előadást. *Sven Hedin* évvel ezelőtt már volt Budapesten s akkor *Vámbéry Arminnal* értekezett ázsiai útja dolgában.

A farsang még nem nagyon mozgalmas a fővárosban, a mi abban is jeli magyarázatát, hogy a mulatók tömege társadalmi összeköttetései szerint megoszlik bizalmas és zárt körökre. A Vigadó pompás termei, melyekben ezrek férnek el, a mostani farsangon többnyire csöndek s a bálok a kisebb



MEHEMED EL MENEPI, MAROKKÓI HADÜGYMINISZTER.



RÉSZLET FEZBŐL. — A Kasza látképe.

termetet keresik föl. A Vigadó azonban a hová a mai mamák és családapák annyi farsangi éjjelének emléke kapcsolódik, csakugyan nem színhelye azoknak a báloknak sem, melyeknek multja itt vált kellemes hagyományá. Most a bál esték lámpái legtöbbször nem itt gyúlnak ki. A *jurista-bálra* készülnek legjobban. Ezt az operaszínházban febr. 21-ikén tartják s a bál védőnköze *Augusta* főhercegnő, *József* ágost főherceg neje. A táncvilágom fényét emelni fogja, hogy megtartásának idején az udvar a fővárosban tartózkodik és épen akkor lesznek az udvari ünnepek is. A palotás és környári próbái az Országos Kaszinó különteremében már a legközelebbi napokban megkezdődnek. Az *athléta-bál* (február 12-ikén a Royalban) szintén magyar táncokkal érdekesítette a tánczrendet.

**Bizonyára** a friss levegő a leghelyesebb tisztítószerek gyermekszobák, betegék és gyermekágyasok stb. szobái számára. Mivel azonban a legtöbb esetben akadályozva vagyunk a friss levegőnek bebocsátást engedni, mi volna akkor kívánatosabb, mint az, hogy egy oly szer legyen kezünkönél, mely a szobalevegőt a kigőzölgesített meg tisztítja és ahhoz a fonyóerdő balsamitus anyagát leveri, mely csodálatos feloldozó hatással bír a lélekzöszervekre. És ez azáltal érjük el, ha a *Bittern-féle Couferrer-Spirit* használjuk, melynek egy dűli és kizárólagos szóküldője *Bit-ner* Gyula, gyógyszerész, c. és kir. udvari szállító Reichenanban, Alsó-Ausztria.

**HALÁLOZÁSOK.**

**KOSTENSKY ADOLF**, nyug. bányászamtanésos, 48-as honvédszt. hosszabb ideig tanár Selmeczbányán, meghalt a márt. marosmegyei Nagy-Boeskon. Lengyel származású ember volt s szabadságharunkban mint honvédszt. vitézkedett, és Nagy-szeben ostrománál súlyos sebet kapott. A szabadságharc után orosz fogságba esett s néhány esztendőig mint közönséges rab, ölbányákban dolgozott. Szibériából megszabadulva, visszajött Magyarországra s elvégezte a jogot és a bányász-akadémiát, és ekkor nevezték ki tanárnak a selmeczi akadémiához.

**SZUNYOGH PÉTER**, Bihar vármegye alispánja 48 éves korában meghalt Nagy-Váradon s két fia és nagy rokonsága gyászolja. Szunyogh tíz év óta volt alispán, továbbá élnoke a biharmegyei takarékpénztárnak és a biharszállói olajipar-társaságnak.

Elhunytak még a közelebbi napokban: **MOLNÁR JÁNOS**, a kalocsai főkapitány nagyprepositja 90 éves korában. Jótékonycselekedő 35,000 koronát hagyott. — **SIEBENFREUND BÉLA**, nyug. kir. törvényszéki élnoke, 64 éves korában Budapesten. — **POTT PÁL**, ellentengernagy, a pólai hadi-tengerészeti arzenál parancsnoka, Pólaban. — **KÉSMÁRKY ISTVÁN**, József főherceg bankúti uradalmának főintézője, Gyulán. József főherceg és József ágost főherceg koszorút küldtek ravatalára. — **Id. JACZÓ KÁROLY**, nyug. m. kir. honvédőrnagy, hadbiztos, 80 éves korában, Kolozsvárott. — **REITTER GÁSPÁR**, Torontál vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, 64-dik évében Lovrinban. — **VARÓ GYERGELY**, 48-as honvéd, Alsó-Fehérmegye törvényhatósági bizottságának tagja, 78 éves korában Nagy-Enyeden. — **Püspöki Kovács MÓZES**, 48-as honvéd, ki végig részt vett az erdélyi hadjáratokban, Szászrégenben. — **GUBOVETZ JÓZSEF**, 48-as vadász-tizedes, 72 éves korában Budapesten. — **Rápolti KORMOS ELEMÉR** kir. járásbíró 41 éves korában Szászsebesen. — **János Engel JÓZSEF**, bányatulajdonos és nagyiparos, a pécsi Engel-féle borkereskedés megalapítója, 83 éves korában Döblingben. — **PERSA FERENCZ** nyug. gazdatiszt, Nagy-Kanizsán. — **HARLIKOVITS JÁNOS** gyógyszerártulajdonos, 68 éves korában O-Szávizcon. — **FINÁLY JÓZSEF**, az ó-budai izr. szent-egylet élnoke, Budapesten. — **Dr. STREINER I. ÁRMÉN**, a czezei izr. hitközség volt élnoke. — **TEÓROS JÓZSEF** Eperjes szab. kir. város nyug. rendőrkapitánya. — **KRONBERG GYULA** gyógyszerész, városi és megyebizottsági tag, 46 éves korában, Vizaknán. — **Dr. FRITZ OSZKÁR**, a magyar államvasutak jogügyi tisztviselője, 87 éves korában Esztergomban. — **Szabó DÁVID**, m. kir. pénzügyi számszt. 22 éves korában Nyiregyháza. — **BURZA JÓZSEF**, nyug. jegyző, 39 éves korában Nyitrán. — **Kozlár LÁSZLÓ**, a fővárosi VI. kerületi polgári iskola tanára. — **FELD JENŐ** fővárosi tisztviselő és joghallgató *Feld Zsigmond*nak, a városligeti szinkor igazgatójának fia, 21 éves korában Budapesten. — **Vörös JÁNCSI**, a legjelesebb cigányprindósok egyike, kit messze földön ismertek, 64 éves korában Lősoncon.

**PALUGAYY IRENNÉ**, szül. Knótz Alojzia, kir. tanácsos, helytartósági titkár özvegye 77 éves korában Budapesten. — **Dr. SCHÜLEK ERNŐNÉ**, szül. Waltherr Ilona, a petrozsényi bányorvos felesége, 32 éves, Petrozsényben. — **SZÖLLŐSY JÁNOSNÉ**, szül. Terényi Erzsébet 61-dik évében Budapesten. — **BARANYAY GYULÁNÉ**, szül. Voglsperger Vilma 44 éves, Budapes-

ten. — **BREITFELD DEZSÓNÉ** szül. Szele Mariska 26-ik évében, Szombathelyen. — **TRISZIG ISTVÁNNÉ** szül. Jasenczyk Krajevski Katalin, Szatmár-Németiben, 49 éves korában. — **HEFFLER FERENCZNÉ** szül. Szily Mária, a törjei prépostság gazdatisztjének felesége 22 éves korában Túrján.

**Szerkesztői üzenetek.**

**A legnagyobb rejtély.** *Elbeszélés.* A keleti mese keleties szöveggel bőven van ékesítve, ez azonban nem teszi érdekesebbé a hosszadalmasan elnyújtott elbeszélést.

**Melyiket a kettő közül?** *Elbeszélés.* Sommi új nincs a kis történetben, mely különben elég élénken van megírva.

**K. F.** Honfoglaló őseink közt bizonyos közép-ázsiai veretű népek forogtak, melyeket azonban úgy látszik, nem annyira adás-vevésére használtak, mint inkább átlukasztva ruháik díszítésére.

**Bécs, K. B.** Az egyiknek címe „Magyar heraldikai és genealogiai társaság. A másiké: „Magyar numizmatikai társulat. Mindegyik a Magyar Nemzeti Múzeumban Budapestben.

**Az alvó nemzet.** Föltétve, hogy a nemzet csakugyan alszik, nem ilyen dagályos páthozú versekkel lehet felbrazszeni. Egy-két lendületesebb soron kívül az egész esupa vezércikk-próza.

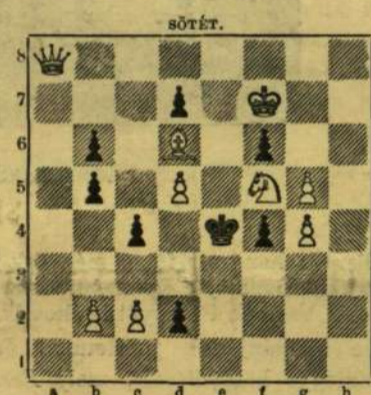
**Nausicaa.** Nem éreztél, sem — a mit tárgy után várnánk — a homéri levegőt, sem pedig az Odysseus után sovárgó leány lelki fájdalmát; általában vajmi sovány benne a tartalom: még az a tizenkét verssor is sok neki.

**Emlékszel-e?** Jobb fajta önképzőköri színvonalának is alatta marad.

**Malvinka sírján.** Hangulatos, esinos nyelven irt kis vers, a formája is szerencsés, arra azonban, hogy közöljük, jelentéktelen.

**SAKKJÁTÉK.**

2310. számú feladvány. Galitsky W. A.-tól.



Világos indúl és a negyedik lépésre matot mond.

A 2294. számú feladvány megfejtése Köhlein F.-tól.

Világos.	Sötét.	Világos.	a. Sötét.
1. e5-e6	Fh7-g6	e8-g8 (a)	1. f5-f4 (b)
2. Hd5-e3	t. sz.	2. Hd5-b4	t. sz.
3. H v. V mat.		3. V v. H mat.	
b.			
1. ...	g4-g3 (c)	1. ...	d7-d6-e6
2. Vh5-d1	stb.	2. Vh5-e8	stb.

**Helyesen fejtették meg:** Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomayné: Németh Péter. — Lipótvadrot: Hoffbauer A. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Kécskemén: Balogh Dénes. — Fakerten: Kintzig Róbert. — A pesti sakk-kör.

**KÉPTALÁNY.**



Az 52-ik számban közölt nagy képtalány megfejtését a határidőig még beküldötték:

Hubert Lajosné, Gégei Kiss Ferenc, Komáromy Istvánné, Muraszombati Kaszinó, Kunhegyesi függetlenségi olvasó kör, Bartholomeidesz Adél, Hanke Adámné, Dombóvári olvasókör, Petke Julia, Leyrer Tivadar, Csermák Irén, Hajnal Albert, Asztalos János.

Az 52-ik számban megjelent képtalány megfejtése: *Jó némbelykor megbátorítani az embert, mert sokan vannak olyanok, kik szégyenlik világosságra hozni gondolatjukat, noha jobban gondolkodnak sokszor, mint azok, kik azt bátran kimondják.*

A megfejtők közül elsőnek Klárk László, másodiknak Nagy Sándor, harmadiknak Gálffy Sándor és Nóra, negyediknek Hanke Adámné neve huzatván ki, kiadóhivatalunk a könyveket címükre a mai postával megküldötte.

Felolvasó szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztőség: iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

**HOGY KARCUSVÁ**

vájunk és egyáltalán egészünkünk megőrülését, ha az a Pilius Apolló-zi, melyeknek gyógyszerje a (névénélkül) *Vasculosa* n. Ezenorvoslektikusok által elismert pillók karcusvá tesznek, hatásuk azonban nincs hátrányára az egészségnél, mint sok más készítmény. Nem használjuk, hanem egészen a táplálkozás és a szárazanyagok bevitelére. — A túlságos testmozgás, a túlságos ivás és a túlságos alvás a karcusvá leggyorsabb kiváltója, az a *Pilius Apolló-zi* azonnal megakadályozza a karcusvát, hatékonyan az arcvöröskötés megakadályozását és az erőlet. Ez a tük minden asszonynak, ki megakadályozni akarja a hálás alakját. A *Pilius Apolló-zi* a legenyesebb természetű nőknél is használható és nem károsítja a szöveteket. A karcusvát két hónapig tartó gyógyítást követően be lehet tartani az egészségesebb életmódot. (Törvényesen vetteli védjegy). Egy üvegcse ára utasítással: K. 6.45 bérmentve; utánvétellel K. 6.75. — *J. R. M. B.* Gyógyszerész, 5, Passage Verdoeur, Paris, IX. — Egyedüli raktár Ausztria-Magyarországra: *Budapest, Török József* gyógyszerész, Király-utca, 12.

**Sphinx.**

A rejtélyes thebai sphinx esetét bizonyára ismeri az olvasó s hálás elismeréssel gondol Oedipusra, a ki a halandók átkát a tengerbe ugrasztotta. Nagyobb háláértéssel gondolhat a jelenben mindenki az újabbkori Oedipusra, a ki arra törekszik, hogy korunk szörnyét az idegességből, gyomorbetegségekből, izgatottságból, meghűlésből stb. származott főfájást megeméssze. A kínzó főfájás hány embert tett már tönkre! Ily esetben, az ugynevezett pillanthyati elmezavarban hány meg hány ember vált meg önként életétől! Epen ezért tartunk készletben a *Dr. Brok-féle port* házuknál (11 por 3 korona). Ez a kitiűnő, csupán ártalmatlan növényi alkotórészekből előállított gyógyszer amonnal segít bármilyen nagyfokú főfájáson. **Kapható a Diana-gyógyszertárban, Budapest, Károly-kört 5.** (Megrendelések fordulástól azonnal szállítanak.) Teljesen ártalmatlan voltánál fogva mint házi ezikket vásárolja a nagy közönség a gyógyszerárakban. Az eredeti angol készítmény csak üvegekben kapható.

**Kérje ingyen és bérmentve!** a legújabb 1903. évi, körülbelül 3000 díszes ábrát tartalmazó **KELETI J.** orvos-széki mű- és kötszer-gyűjteményt **BUDAPEST, IV., Koronaherczeg-u. 17.** Tartalmazza az összes újdonságokat, melyek a betegápolás és betegkényelemhez szükségesek, minden eszközt rendszeresen a megfelelő betegre igazítva, u. m. cs. és kir. szándék alapján rendezési tárgykörök, testgyógyászati gépek (műfűzők, jaró- és támgépek), művegtagok (műek és műlábak), gyermekágyasok és csecsemők részére teljes betegápolási eszközök, fogászati stb. Továbbá: Higiénikus gummaszárak minden czélra, kozmetikus szerek, valódi angol és szingingeni acélárak különböző czélokra, borotváló eszközök

**NEUMAN LÁSZLÓ**

czég, Budapest, IV., Calvin-tér 2. és 3. sz. berendezte, hogy f. é. január hó elsejétől kezdve a „Vasárnapi Újság“ előfizetőinek „divatosztálya“ **farsangi újdonságainak, u. m. remek szép báli szövegetek, selymek, gáze stb. pompás anyagok, mintagyűjteményét, „fehérenmű-ostályának“ végből vágott vászon, sifon, asztalnemű és zsebkendő-mintáit, valamint fehérenműnek ábrás árjegyzékét, kelengye-költségvetéseket tartalmazó füzetét ingyen és bérmentve küldi meg.**

**POLGÁR SÁNDOR** orvosi mű- és kötszerész-nél Budapest, VII., Erzsébet-kört 50 legújanyában beszereszték saját gyártmányu m. kir. szab. sörvítőket, betegápolási ezikket, kötszerek, összes gummitárak, valódi francia különlegességek (óvszerek) stb. 9123 **Képes árjegyzék ingyen.**

**URANOS-KÉK**  
Ruhamosáshoz a legjobb kékítőszert. Mindenütt kapható! **Hochsinger Testvérek** vegyeszeti gyára Budapest VI., Róza-utca 85. sz.

**A Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület LXIII. ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉT 1903. évi február hó 1-én délelőtt 10 órakor fogja Budapesten, Pestvármegye székháza dísztermében (IV., Városház-utca) megtartani.**

- TÁRGYSOROZAT:**
1. Jelentése az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak az 1902-ik évi üzlet eredményéről.
  2. Határozathozatal a mérleg és tiszta jövedelem iránt.
  3. Egyéb igazgatósági előterjesztések.
  4. Az igazgatóság hét tagjának és a választmány egy tagjának megválasztása, valamint az ezen választások folytán esetleg a felügyelőbizottságban és a választmányban megüresedő helyeknek kiválasztás utján való betöltése (alapszabályok 23., 35., 40. és 44. §-a).
- Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által, szavazati jogát, kinek részvénye 1902 december 31-éig nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig az egyesület főpénztárában még le nem járt szelvényeivel együtt letételt.
- Budapest, 1903 január 14-én. (Utányomás nem díjazatik.) **Az igazgatóság.**

**Asszonyok és leányok!**

**Hátfájás, testfájás, göresök, fejtájás, rosszullét stb. ellen**

ajánlatos „Amasira“, egy határozottan ártalmatlan ható és kellemesen bevehető thea-keverék (poralakban). Orvosilag melegen ajánlja **Dr. med. M. Stuttgartban** írja a kövek közt: „A belsőleg ajánlt gyógyszer közül egy sereg kedvező tapasztalat alapján egy újabb theavegyületnek adtam előnyt, a mely „Amasira“ név alatt van bevezetve és hatásában lényegesen minden más theát felülmúl; stb. — **Dr. med. G. Berlinben** jelentést tesz eredményeiről és a többek közt ezt mondja: „S. A. k. a. Köpenick S. asszonynál: A gyenge alkotású, kisgyermekes asszonynál a hátfájásról panaszkodott, valamint néhány nappal azután. A negyedik csöze thea-nál elmúltak ezen nehézségek. Más okból történt utolsó látogatásánál aug. 3-án frissebbnek látszott, mint azelőtt. Életutasa elmúlt és most kettő helyett dolgozik stb. — J. asszony Stuttgartban közli: „Nem fogom emulaztatni minden felebarátomnak ezen kitiűnő ható készítményt a legmelegebben ajánlanom“ stb. — A fenti, valamint minden egyéb előretett példányra a gyártónál betekintést le vannak téve. — **Amasira** ára fél doboz K. 2, egész doboz K. 3. (2-4 hónapig eltart!) Csupán A. Locher névelárással való! Egyedüli gyáros: **Andr. Locher. Pharm. Laboratorium, Stuttgart.** Budapest: Török J. Király-utca 12. Pozsonyban: **Dr. Adler** Saluator-gyógytárban, valamint az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb gyógytárban. 9773

**Dr. GÖLLIS-féle emésztő-por.** (1857 óta kereskedelmi czikk.)

Étrendi szer, kitiűnő hatása van a különösen nehezen emészthető ételek föloldására, valamint az általános emésztésre és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer használva, evés után egy kávécáskányit téve a nyelvre s a szokásos itallal leolbitva, kedvező befolyást gyakorol a hiányos emésztés következtében fellépő jelenségeknél, minők: gyomorégés, nyálkaképződés, székrekedés, aranyeres bántalmak, áltesti pangás stb.

Ásványvíz-gyógyomnál mint elő- vagy utókura vagy egyidejűleg a gyógyomóddal kitiűnő hatást fejt ki.

Minden dobozban dr. Göllis pecsétjével és a bejegyzett védjegyével kell lezárva lenni s mindenkor határozottan **Dr. Göllis-féle emésztő-por** kérendő a vétel alkalmával. 9728

Egy nagy doboz ára 2 kor. 52 fill., kis doboz 1 kor. 68 fill.

**Dr. Göllis-féle** egyetemes emésztő-por központi széküldőse

**Bécs, I., Stefansplatz 6. (Swettlhof.)** Főraktár: **Török József** gyógyszerértára Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-út 26. szám.

**KIVÁLÓ ERŐSÍTŐ-SZER.** 9528

Farbnerfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

**SOMATOSE**

hüsből készült és ennek tápanyagait tartalmazó iszelen. könnyen oldható Albumose készítmény a legkitiűnőbb **erősítő-szer**

gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, idegmell- és gyomorbetegségeknél, betegágyasoknak, angol leírásban szenvedő gyermekeknek, tüdőbetegeknek, nemkülönben **Vas-Somatosé**

alakjában a sápkórosoknak leas ajánlva az orvosok által **Vas-Somatosé** nem egyéb **Vas-szeres** készítmény, a melynek alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmaz **Somatosé**, **Somatosé** rendkívül gerjeszt az étvágyat. Raktáron van az összes gyógyszerárakban és gyógyszerágyarok készletekben

**Ha öszül a haja,** használja a „Stella“-vizet (Hair Regenerator), mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza **Uvege 2 korona.** **Zoltán Béla** gyógyszerértárban 6 es. és k. fenné József főherceg udv. szállója, Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér sarkán. 9484

**MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER** TERMÉSZETES SAVANYÚ-KUT

**UJDONSÁG!!**

5 koronáért küldök 3/4 kor. 50 darab, a sajtóállal megérdemelt, finom, eszbe piperezspant rissa, méz, ibolya, rezed, jámin szil, illat darabokból szépen összeválogatva. **KANN IGNÁCZ** Bécs, II. Lilienbrunnig. 17.

Machinebau. Elektrotechnik. Stütztischen hat Technik Limbach bei Hochbau. Staat. Oberaufsicht. Modernes Laboratorium. Progr. frei.

**GERMANDREE** PORHANTÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN

FRANCIA szabádom. A szépség utka, ideális illattal feltöltött tartós, egészséges és díszlet. A **Germandree** az arc bőrének egészséges és tiszta szil. 1900 évi Párisi Világkiállítás: **AMANYÉREM** **MIGNOT-BOUCHER, 49, Rue Vivienne, PARIS.** Kapható Török József gyógyszerértárban Budapest

**MANDOLA KORPA** ARC ÁPOLÁSRA LEGJOBBAN BEVÁLT SZER **MOTSCH A. és T. S. BÉCS** 1/3 QUELLENG. 1163 és 1. LUGENG. 3. sz.

A legjobb arz-**SERAIL-ARCZKENŐCS**, mely az arozt tisztítja, fehériti és bársonypuhává teszi. Egy tégely ára 1 kor. 40 fill. Egy kis tégely ára 70 fillér.

**Minden ártalmas alkotórész nélkül!**

**Serail-szappan** kitiűnő toillet szappannak **Serail-ponder** kiváló finom arczpor három színben, fehér, rózsaszín és crème. Egy doboz ára 1 korona. **Serail-örme** Nappali használatra. **Serail-szajviz**. A legjobb szájjviz.

Főraktár: Budapest, **Török József** gyógyszerértárban. 9625 Kapható továbbá a készítőnél: **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógyszerértárban, Aradon, Szabadságtér, valamint minden más gyógyszerértárban.

**Miként lehet szép női kebelt elérni.**



A kebel szépsége a női hájak egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarlónak. Ennek fogva a hölgyek szívesen fogják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melylyel a természet szelíd módon kényesíthető, hogy ebben a tekintetben kevésbé lenk legyen. E szer, mely a finom párisi hölgyvilágban már ismeretes, a **RATIO-FÉLÉ PILLULÉS ORIENTALES** használatából áll, mely pillulák a legrehabilitáló párisi orvosok által jónak vannak elismertve és tényleg ama tulajdonsággal bírnak, hogy a női kebelt fejleszti és újra helyrehozzák, a szöveteit erősítik, a vállak esztudorosságát elsimítják és a kebel idomának egyáltalában diszkrét természetű kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy a táplálékaink plasztikai anyagokká váló alakulását elősegítik, mely utóbbiak a mellőjén megállapodnak. Az egyik, melyeken nem áll a következő lakozsim: **J. RATTIE, Pharmacie, 5. Passage Verdau, Paris.** Raktár Ausztria-Magyarországra: Budapest, **Török József** gyógyszer. Király-u. 12.

Magyar királyi szabadalmazott és védjegyzett

# PURGO

a legenyhébb jóízű laxans még csecsemőknek is adható. Rendelje angol, francia, magyar és német egyetemi tanárok által. — Kapható minden gyógyszárban. 9777

A közös hadügyminiszterium «tengerészeti osztálya» a «polai haditengerészet egyenruházati hivatala» számára ruházati eszaktokra a gyolcszövetek szállítást az 1904-től kezdődően 1906-ig terjedő időzakra nyilvános versenytárgyalás útján szándékozik biztosítani. Az átlagos évi szükséglet hozzávetőleges nagysága, valamint a közelebbi szállítási feltételek a vonatkozó teljeskörű hirdetésnyelvből, melynek a **Budapesti Közlöny** című magyar hivatalos lapban és a **Narodne novine** című horvát-szlavon hivatalos lapban közzétételnek, tudhatók meg. 9821

Pola, 1903 januárban.

**A cs. és kir. kikötő-tengernagyi hivatal.**

## SERRAVALLO

**China-bora vassal.**

Ersőtő szer gyengék, vérszegények és lábbadozók számára. Etvágygerjesztő, idegerősítő, vérjavító szer.

2000-nél több orvosi vélemény.

Kittinó iz.

J. Serravallo — Trieste-Barcola.

Kapható a gyógyszerárakban 1/2 literes üvegekben K 2.40 és 1 literes üvegekben K 4.40. 9822



**Restitutionsfluid**

**Kwizda fele Restitutionsfluid**

Cs és szab. mosóvíz lovak részére.

1 üveg ára 2 korona 80 fillér. — 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb munkánál elő- és utóerősítő, fűzőmunkánál, inkább megerősítő stb., az időmunkánál kiváló munkára képesíti a lovakat. Csak lenti védjeggyel valódi. Kapható Auszr. — Magyarország valamennyi gyógyszerárakban és dékben. Főraktár: **Török József** gyógyszer-tára, Király-utca 12 és Andrassy-ut 26. 6498

Lehetőleg pótlólag Számítlan orvosi szakszaktörvények állatjainkra

# Küfeke

Gyermekliszjtje.

és bélebegyermeknek.

## BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

**Kristály üvegekészletek és dísz tárgyak** kaphatók 9706

**ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR R.-T.**

most: Béla-utca és Ferencz József-tér sarkán.

1903. márcziusban áthelyezték összes üzlethelyiségeinket, Budapest, V., Ferencz József-tér 3. (Diana-fürdő) házába.

**Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcsön Részv. társ.**

Irodái: VI. ker., Andrassy-ut 5. (saját házában). 9376

Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetét könyvekké és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyószámlában (check-számlán). A 10%-os betétkamat-adót az intézet fizeti. **LEZÁRÓ** váltókat, előlegeket nyújt értékpapirokra. **VÁLTOZÓ** ÜZLETE megbízásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretében tartozó üzletágakkal. Üzleti órák: délelőtt 1/2-11/2-ig, délután 1/2-5-ig.

Magyar kir. osztályorsjegyek főelárúsi helye IV., Ferencz-tér 2. szám. Kézi zalogüzletei: IV., Károly-kört 18., IV., Ferencz-tér és Irányi-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-kört 2., Üllői-út 6. sz.



**KIRNER JÓZSEF** os. és kir. udv. puskaműves, az olasz királyi őfelségének udvari szállítója

**BUDAPEST, raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára: VII., Róza-utca 7.**

Dánsan ellátott raktár legújabb szerkezetű kettős vadász-fegyverekből, golyófegyverek, amerikai Winchester szeretes ismétlő fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek jószágért kezdek.

(Alapított 1808. évben.)

**WACHTL ES TARSA**

fényképészeti cikkek raktára 9663

**BUDAPEST, IV., Eskü-út 6 (Klotild főh. palota).**

Telefon. — Arjegyzék ingyen és bérmentve.

**LOHR MÁRIA** ezelőtt **KRONFUSZ**

esipke, vegyészeti tisztító- és műfestő-intézete megnagyobbított erdőművi szőnyegporló és szőrmearú megővő-intézettel. — Megbízások átvételtek:

VIII., Baross-utca 85. sz., saját házában levő gyárban és a következő fióküzletekben: IX., Calvin-tér 9. V., Harminezad-utca 3. VI., Teréz-kürt 39. VI., Andrassy-út 16. Telefon 57-08. VIII., József-kört 2. szám. Telefon 57-08.

**HIRMANN FERENCZ**

**RÉZÁRU-GYÁRA, 9774**

Kalon műöntő osztály.

Budapest, VII., Csányi-u. 9.

Készít gőz-, víz-, és légszuszvatékhoz szükséges rézárakat, bor- és sörszivattyúkat, sör-kimérő készüléket légyromszűrőket, szénkényszerítőket, peronospora felekondítókat való minden egyes rézalkatrészt, hiteles kereskedelmi részlyakat feliratú táblákat horvany v. fémhálóból stb.

Alapított 1802. Állami arany érem 1896. jury tag. Bronce érem Páris 1900.

Cs. és kir. udv. szállítók és szerb kir. udv. szállítók

## Kunz József és Társa

királyi kiválts. nagykereskedők.

Vászon, asztalneműek, kész fehérneműek, menyasszonyi kelengyék, függöny, ágytakaró és szőnyegáru raktára

**Budapest, V. ker., Deák-tér 1. sz.**

Motorerőre berendezett fehérnemű gyár. 9768

**Brüner Testvérek**

**BUDAPEST, 9674**

**Koronaherczeg-u. 3. sz.**

Légszuszvat, villamosluszter, petróleumlámpák dús választéka.

Ujdonság; legjobb szerkezetű szeszégő.

**PARÁDI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA**

**GÖRÖG ISTVÁN**

**BUDAPEST**

N. ker. Kossuth Lajos utca 15. sz.

Nagy választék mindenféle üvegekben. Asztali készletek stb.

Igen jutányos árakon.



# VASÁRNAPI UJSÁG

4. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JANUÁR 25.

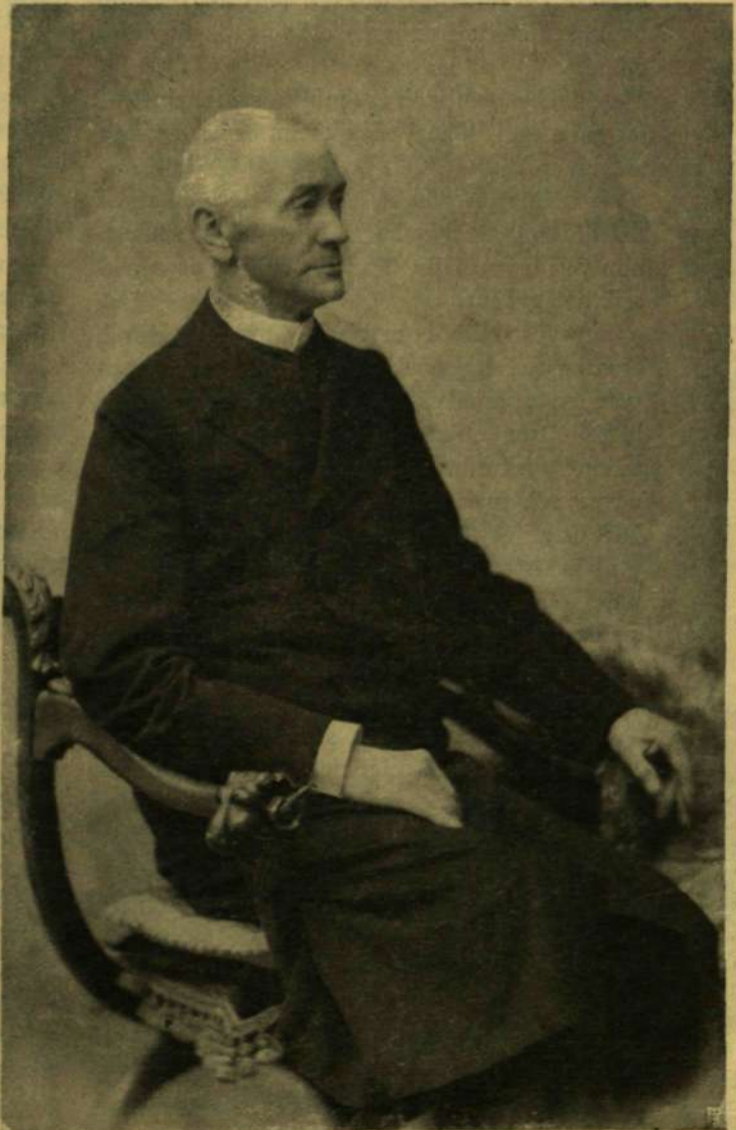
Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával együtt) egész évre 24 korona, félévre 12. Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 16 korona, félévre 8. A **POLITIKAI UJDONSÁGOK** egész évre 10 korona, félévre 5. Külföldi előfizetőknek a postailag meghatározott viteldi jez csatolandó.

### SÁRKÁNY SÁMUEL.

Bányai ágostai hitvallású evangélikus egyházkerület s vele az egész magyar evangélikus egyház ritka szép és bensőséggel teljes ünnepet ült január 19-ikén: a kerület püspökének, Sárkány Sámuelnek *nyolcvanadik* születése napját. Ritka ünnep volt ez az alkalomnál fogva, mert csak keveseknek adatik ily magas életkort testi-lelki épségben megérni, de annál az őszinte, meleg szeretetnél és tiszteletnél fogva is, melylyel az ősz püspököt hívei körülveszik. Sárkány Sámuel hosszú pályáján, mint a pilisi evangélikus egyházközség lelkésze, mint pestmegyei esperes, majd pedig mint püspök példája az igaz papnak; tiszta magánéletével, szónoki képességével, lelkes buzgalomával és hazafiságával nemcsak hívei ragaszkodását érdemelte ki, hanem az egyházan kívül állók tiszteletét is, a minnek szép jeleit lehetett látni mostani ünnepéskor is.

Gondja volt arra is, hogy nagyobb részt tót ajkú híveinek a magyar hazához való ragaszkodását fentartsa s köztük a magyar nyelv ismeretét, különösen az iskolák útján, terjeszse. Méltán mondhatta most, ünneplésekor tartott beszédében: «Büszkén vallom, hogy hosszú hivatalos pályám alatt, a közel 4000 lelket számláló egyház tagjai közül soha senki meg nem szomorított és tőlem a kellő tiszteletet meg nem vonta. Híthű, buzgó templomlátogató volt e gyülekezet, úgy hogy bensőséggel nyilváníthatom, hogy az igehirdetés nem volt hiábavaló, mert megteremtette a vallásos, békés, családi, társadalmi és községi élet áldott gyümölcseit.» E szép szavakkal a lelkipásztor nemcsak híveinek seregét jellemezte, hanem a saját működésének szellemét és eredményét is.

Munkásságát a hatvanas évek elején hosszantartó, kínos betegség szakította félbe, melyet hivatali kötelessége teljesítése közben szerzett. Kiépülve, működésének mind szélesebb kör nyílt meg: a pestmegyei esperesség jegyzője, majd 1868-ban esperese lett. Ez utóbbi hivatalát tíz évig vezette s ekkor már oly nagy tekintélyt szerzett, hogy 1872-ben, a nagyhírű Székács József superintendens halála után a bányai egyházkerület nagy része őt jelölte utódjának. A választáson ugyanannyi szavazatot kapott, mint a másik jelölt, Szeberényi Gusztáv, úgy hogy második választást kellett elrendelni, melyen az utóbbi győzött egy szó-többséggel. Sárkányt ekkor a kerületi gyámintézet elnökének nagy fontosságú tisztére választották meg, melyet egész 1890-ig viselt, a mikor Szeberényi Gusztáv halála után az egyházkerület őt választotta meg egyhangulag püspökének.



Sárkány Sámuel. Szigeti fényképe után.

Majdnem négy-százézer lélekből álló egyházkerület gondozása jutott neki, mint püspöknek feladatul s ő a hozzá fűzött várakozásoknak minden tekintetben megfelelt. Mindjárt püspöki működése kezdetén nagy fontosságú munkában volt alkalma részt venni: az 1891-92-iki zsinatban, melyen az egész evangélikus egyház s különösen a bányai egyházkerület élétebe, szervezetébe belevágó intézkedések történtek. A legnevezetesebb s eredményeiben a nemzeti politikára is kiható volt az egyházkerületek új beosztása; a bányai kerület egyes egyházmegyéit a dunáninnenibe, viszont ennek néhány egyházmegyéjét más kerületekbe osztották be s ezzel biztosították az összes egyházkerületekben a hazafias elemek többségét. Sárkány püspök buzgó részt vett a zsinati tárgyalások vezetésében s az ott hozott törvények végrehajtását is kerületében ő eszközölte, úgy hogy az említett s egyéb fon-